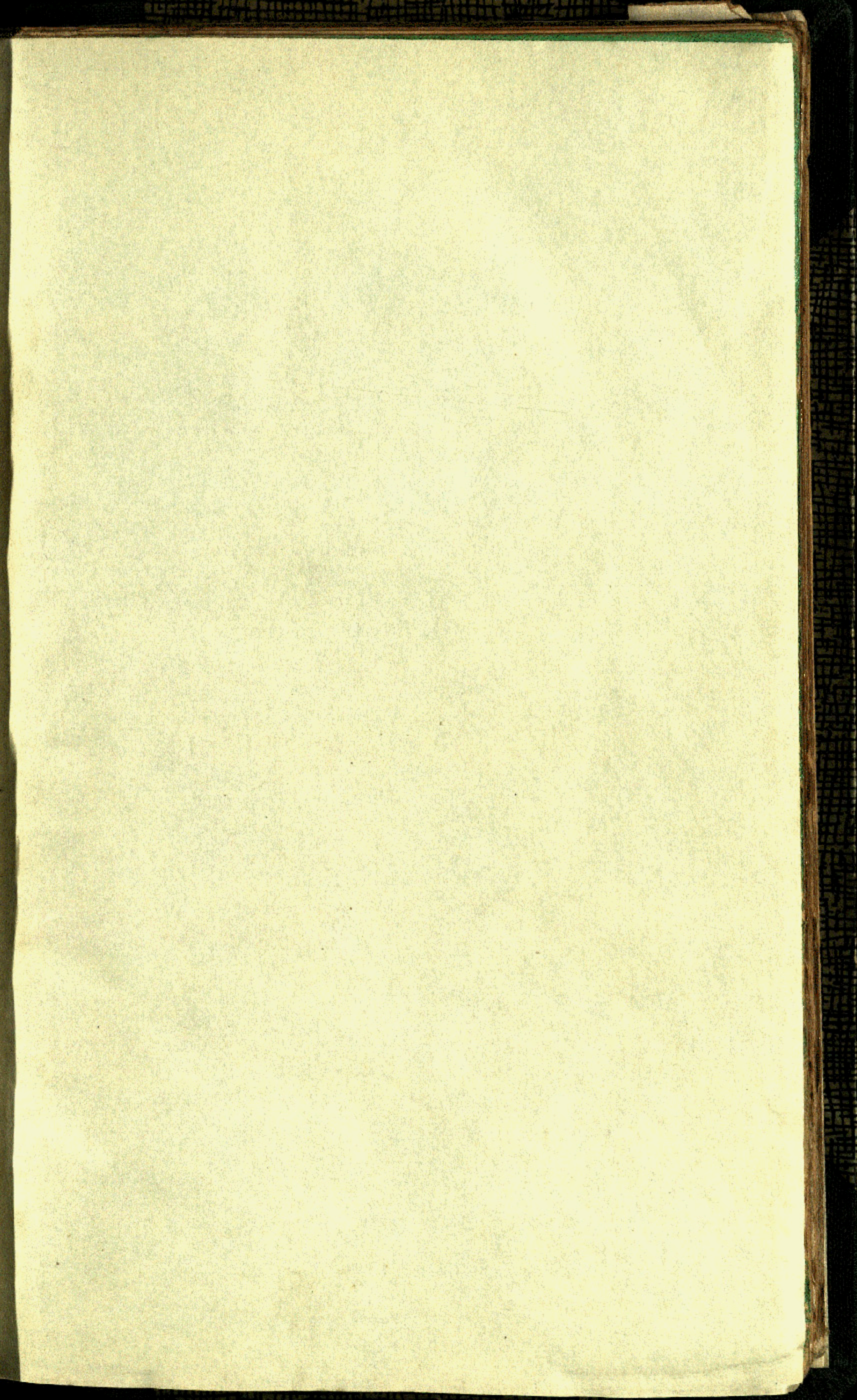
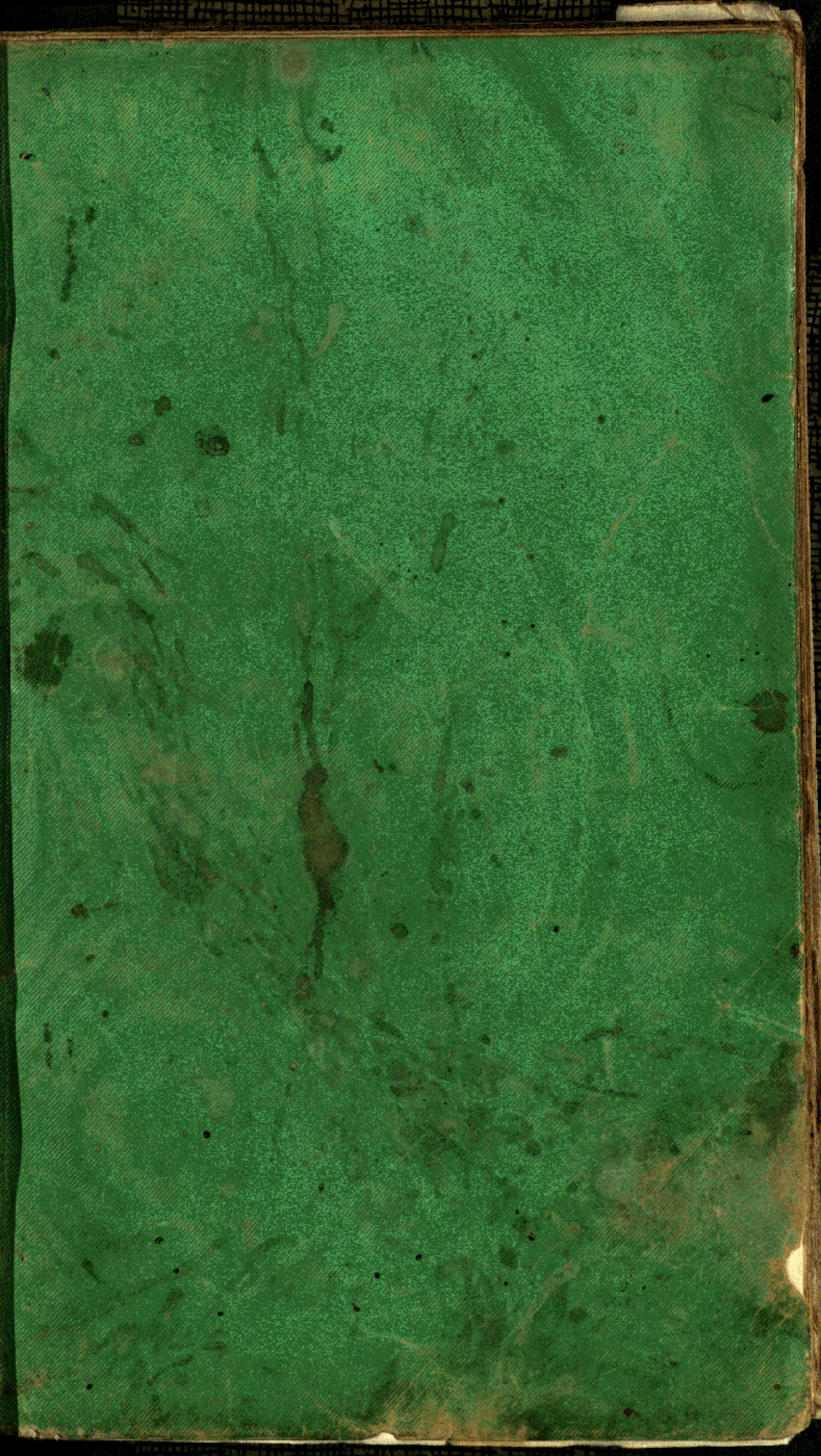

Page II 362.1

P₁

997

Р. 13 Ср II 362.1

ПРИКЉУЧЕНИЈА
КРАЉА АПОЛОНА

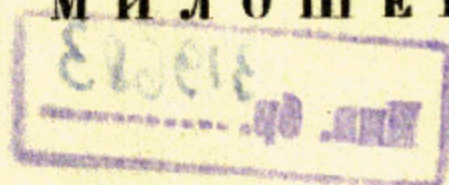
И

ЊЕРОВЕ КЋЕРИ
ТАРСИЈЕ.

ИЗВАДИО

ИЗ НЕМАЧКОГ ЈЕСИКА

ДАВИД МИЛОШЕВИЋ.

У ВІЕННЫ,
У ТЃПОГРАФІМ ЕРМЕНСКОГА МОНАСТЕРІА.
1837.

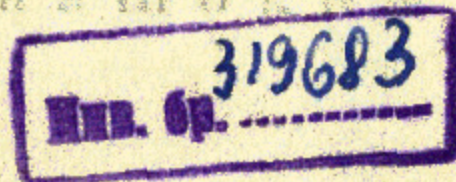
ИЗДАТЕЛЬСТВО

КРАСНОДАРСКОЕ

И

ПРОСВЕЩЕНИЯ

ИЗДАТЕЛЬСТВО

ИЗДАТЕЛЬСТВО

ПРОСВЕЩЕНИЯ

ИЗДАТЕЛЬСТВО

ПОШТЕНОРОДНОМ ГОСПОДАРУ
КОНСТАНТИНУ МИХАИЛОВИЋУ

ТРГОВЦУ ВУКОВАРСКОМЕ,

**МОМЕ ДОБРОЧИНЦУ И ПРИЈАТЕЉУ, ЗА ЗНАК ВЕЧИТЕ И
НЕЗАБОРАВЉЕНЕ БЛАГОДАРНОСТИ И ВИСОКОПОЧИТАЊА
ПОСВЕЂЕНО.**

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

И ПИЛЛАТЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОИТКНОРОМЪ ЛОГОДЪЛЪ

ПОШТЕНОРОДНИ ГОСПОДАРУ И ПРИЈАТЕЉУ!

Кои човек нема искуства у свету, и кои незна за никакво зло, нити је био за свога века у неприлики, тај сирома мисли, ко му се год лепо јави, да му је и пријатељ. И ја сам тако мислио, док нисам видио, како људи живе, и док ми је добро било у свету: Имао сам на све стране пријатеља и познаника; дружили су се са мном и веселили, не као с познаником, него као с рођеним братом, и жао им је било, кад идем спавати, што се растајем од њи: тако им се моја дружба омилила била; али кад сам пао у неприлику, кад ме је моја немила судба стала гонити, онда су многи мои пријатељи одустали од мене; пре-

2

стали су на ма дружити се са мном и саста-
јати, па и они, који су ми златна брда обри-
цали, и боје сам држао, да би ми у нужди
и спод грла крви уточили! —

Ево већ три године како поговарам и
напомињем, да би рад издати каку књижицу
на свет, па се ни један ненађе, да ми се обећа
печатњу плати, а виде и знаду сви, да на-
ше књиге за сад још друкчије немогу на
свет излазити. Чемерно је тако пријатељ-
ство! По њима мого би још три и више го-
дина чекати, и опет незнам бил' се који на-
шо да учини то добро дјело и мени и на-
шему књижеству.

Ти нити си са мном друговао, да би чо-
 век реко, да си ми као другу ово велико
 добро учинио, нити си у каквом послу по-
 мешан био, да би опет реко, да си ми об-
 везан то чинити; него из једне само чисте
 и искрене љубави нашему књжеству и бед-
 ница, раскрилио си руке и пустио ме у
 мило окриље срца Твога. О да ретка и кра-
 сна знака добродјетељи, љубави и прија-
 тељства! Ко тебе незна, нека Те само је-
 даред види, па ће Те тако по облику, по
 говору и по оду познати, да си пријатељ
 свакога добра. Теби је још изодавна позна-
 то стање живота мога, а по најбоље како
 сам из Карлштата дошо: видио си онда да

4

сам потребит човек, а видиш сад како ме судба гони, па се ниси поневидио од мене, нити си се препао, да ћеш пропасти и осиромашити, ако ми шчиме у овој мојој тешкоћи помогнеш, него си ме таки, чим сам Ти изустио жељу моју, рабрити стао, да се ништа небринем, како ћу с књигом кроз печатњу проћи.

Незнам да сам се мога века већма чему обрадовао, као овима Твоима речма. Да ми је сва мудрост минервина и вештина богиње полихимније, још неби тако удесно и задоста моју радост изказати знао. Зашто да је у српском народу најмање оваки па-

8

био; то нека је и твоја и моја највећа радост и задовољство! —

Желећи Ти, драги Косто! лепо здравље и дуг живот, теби и твојој Госпођи и дечици, и браћи твојој, препоручујем се и у напредак твојој искреној људабии и пријатељству, и допусти ми, да се свагда могу звати твој.

У Вуковару 17. Октомбра 1836.

ДАВИД.

славни мужева, кои су добро чинили у на-
роду, и мена славе.

Нигда ова мала књижица може бит' не-
би света видила, а и ја по свој прилици
мучно би се кад ослободио овога сужанства
и тешки окова моје зле и немиле судбе, да
није Тебе било; али Ти и ја за то нигда љу-
бави заборавити нећу: увек ће моје благо-
дарно срце ово красно време сматрати као
најважнију и најсрећнију Епоху мога живо-
та! А кад ме нестане на свету, и моје кости
једаред претворе се у ситни пра и пепео,
онда ће опет моја деца ове моје речи пого-
варати, и казивати свету, шта си Ти мени

8

ДРАГА ГОСТИЊО ПРЕНАТЪЛНИЦЕ

Колико сам ја радостан, што сам пријатеља стеко, толико ми је дваред милије, што с тим и српска литература једнога више патриота и добротвора добива.

Радоваће се томе и други паметан човек, који род свој љуби, и који зна, шта чему повод даје; шта може општу пропаст у народу проузроковати, шта ли отвора људма пут к најлепшем у добру и срећи.

Али ће од свега највише и најбоље бкагодарно потомство знати таково добротинство ценити, драги Косто! Потомство ће твоје име увести онде, ди се и други

триота, а у сваком месту, ди србљи живе, доста имућни србаља има, кои би кадри били и више што за људав нације жертвова-ти!? Друге срећне нације цветају с наука-ма и са занатима сваке вредности и лепоте, а ми смо жељни свакога добра! Србљи су од нарави оштроумни и вредни за сваку, науку, само да имаду прилику учити се: какви би Платона, Лаудона, Рафаила и други славни и велики мужева у српском народу до данас било, да је свако повеће место по дикога само такога, као што си Ти, патриота и мало. — —

ДРАГА ГОСПОЂО ПРИЈАТЕЉИЦЕ!

Ја кад сам се с тобом познао, мислио сам, да сам се само с њдном женом познао, али сам после видио и уверио се, да ти више важиш, него само њдна жена. Ти си рођена у краини, међу простим и наравним људма, ди нити има толики школа ни прилика за темељно воспитане младежи; али се опет твоя лепа душа и срце дичи са најблагородниим знацима честитог воспитања и владања. Мене су моя опстојтелства довела у место, ди ти живиш и у кућу твою, у најгоре доба: ти си мене онако дочекала, као најмилија сея браца што дочекуе, а ниси ме донде нигдани видила. Али я нећу за мене да говорим, него кад сам видио, како ти с другима људма поступаш, како стране и сиромасе путњике умиљато поздрављаш и дочекуеш, онда сам реко: то е већ најпретежнии знак људског воспитања и до-

бродјетели; тим треба свака нација да се поноси, то да уважава и цени, па ће онда више среће и љубави међу људма бити, него сад.

За годину дана бивали смо скоро сваки дан заједно. Ја сам долазио у свако доба теби, али те нигда нисам беспослену нашо. Кад сам те год застао у соби да радиш, увек је и по која књижица пред тобом отворена стаяла, па по брзј свега посла, и њи си читала: учила си се из њи свакоме добру и послу, јер си живила у такоме месту, диниси имала од кога свашто видети и научити.

Толико сам пута мотрио, кад дођем теби, или ко други кад дође, оћеш ли оставити свој посао, па шњиме пристати у разговор и у лакрдију, али тога обичаја у тебе нема, него ти и радећи разговараш се паметно и пристојно, па ти опет сваки посао добро и ваљано за руком излази. Благо твојем мужу, и љаду сам пута реко: он може у свачему рећи да је срећан, јер незна што је горак залогај и зао час. А благо и свакоме другом брату, кога добра намера с таким анђелом, као што си ти, добра душо, усрећи, да неоплакује и да непроклиње жи-

вот свој, и онај час, кад се родио на овај свет! Ја сам најпосле и то мотрио, оћеш ли ти преда мном кога оговорити, или се насмијати за ким, али ти незнаш ни да има тога обичаја у свету — ала ти је лепа душа! —

Ти си најволила другима приповедати, што си у Књигама налазила, или ако си што од кога другог чула добро и паметно, а то си исто желила и теби други да кажу.

Разговарала си се са мном и за наше књижевне послове. Кад је кака добра српска књига изишла, ти си је прва добити морала, па си је читала са великим задовољством и пазењем, него си увек тужила се, што наши учени србљи никакве слоге и постојанства у писању немају. Колико је год до данас српски књига изишло, рекла би ти, свака је скоро другим говором и словима писана, а већ требало би једаред сви једнако и постојано да пишу, и да се несвађају као деца, која памети немају. Од толико учени србаља, кои књиге пишу, ваља да има један, кои у томе право има, и кои би вешт би написати добру српску граматику, на коју би се слободно и поуздано српска литература ослонити могла, да по њој сво-

је књижевне послобе управља и издаје, па зашто га српство нетражи? Њему много нетреба; за љубав нације једна добра реч њега ће приволити, да се прими тога милога посла, а остало нека му потомство попуни. Кад је постала матица (названа) српска, свако је мислио, она ће то намаћи и прибавити. То би она најлакше и израдити могла, само да је атала за врућа трага, док су јој послови ишли чисто и уредно. Али она онда о томе није тела ни да мисли, него је била разрогачила очи на другу страну, па најпосле нити је доспела онамо ни овамо; а сад, како је изврнула лист и пореметила се, тешко би исто израдити могла, баш да и оће, јер су се многи људи, који су јој помагали, и који би јој помоћи могли, од ње одбили, као од неверна и дволична друга. Него да је срећа, да је бар половина учени србаља право заузета за српско књижество, нескидајући с ума оне Шлецерове речи: да се ни једна нација неможе пређе с наукама обогатити (дакле ни срећна неможе бити?), док год на своме сопственом језику списане књиге неушчита, па да непакосте један на другог, ако је који што добро у нашем књижеству урадио, или наумио урадити, за општу ползу и напредак, него да му још помажу, ако виде,

да му је кака помоћ нужна, и да га поштују за оно, па би се опет све оно, што се до сад с неатости није намакло, што је српска литература требала, и што је матица с неверности изгубила (премда она томе није ни најмање крива, него њени присежници и манипуланти), намаћи и прибавити могло; и, кад би народ јамачно видио и зверио се, да писатељи и издатељи српски књига ни у чем' нестранпутиче, него да се држе своје праве дужности и реда, онда би се књижество могло таки и вишем чему од народа надати.

Тако је, пријатељице! Како је народ приложит и рад пристати на свако добро дјело, још да учена класа људи о томе настои, све би се то за кратко време и с малим трудом учинити могло.

Колико народ добра чини српскоме књижеству, то се заиста неможе исказати. А да су још честити писатељи, па да с народом поступају и живе по закону божијем и грађанском, да може и он у нечему своје поуздање имати, чинио би и више. Међу писатељима има истина врло поштени и правични људи, кои народна добротинства очито признају, поштују и цене; али има и,

кои се томе и невешти чине. Бивало је неки, кои су на објавленије покупили новце, па нигда ни књига ни новаца. Какав је то образ? Правичан писатељ ако и закасни мало, или га што смете, те неприспе на време с књигама, он зато опет и после испуни своје обећање, и каже, шта га је смело, па се с тим оправда; али ко новце покупи, па га на једаред нестане, тај никаква поштења ни човештва у себи нема. Има и опет, кои своју књигу прецене, а објавленије нанижу с речма, као циганка врат, казујући, каква ће књига бити и колика, само да се народу неучини скупа, и да више пренумеранта добију; а кад књига изиђе, ал' оно нити ваља папир, ни свеза, а ни сам посо. Кад је објавленије на „житіе пресвяте, пречисте, преблагословене, славне владичице наше Богородице и присно — дѣве маріе,“ изишло, многи су мислили, тамо ће бог зна шта бити, а кад је књига изишла, ал' оно од свега врло мало нешта: Књига од 6 до 7 табака, као што је „житіе матере божіе,“ кад се прода за 12 сребрни грошића, а добије иљаду и две три стотине купаца, онда неби морао бити образ матере божије и христов искривљени уста, и ерлави руку и прстију, као што је онде, да се људи, кои ствар разуму, од

њега крсте и гаде. Ево навешћу још једно, што се такође нимало и ни у у чем' од овога првог неразликује.

Што год човек науми радити, да се други од онога ползују и уче, треба тако да ради, да га онај, за кога ради, разумети може, па ће се тако и научити и ползовати моћи. То су паметни људи од увек говорили и препоручивали један другом. Од свега ево да кажем ово: Руководитељ к изгубљеном здрављу Г. Пеичића, врло је нужна ствар за људе, али није обучена како ваља за људе, по садашњем нараштају, па је људи непознају, да се од ње аснити могу.

Све на страну, али лекар кад учи кога, како ће своје здравље чувати, или, како ће се у болести лечити, треба тако да говори, да га онај, који га слуша, од речи до речи разумети може: нетреба да штеди речи, да види да је нужно, а што се опет може у кратко казати, ту нетреба уводити које-каке романе и зановетања, јер онај, који слуша, рад је само оно да чује и да научи, што њему треба, и што је за њега. На то треба сваки писатељ добро да пази, и да нигда ове речи једног немачког Филозофа

несмеће с ума: „Man bediene sich im Schreiben keiner künstlichen Ordnung, keiner mühsamen Einrichtung; und man erzähle, daß man die Sache nicht allein versteht, sondern daß man glaubt, sie selbst zu sehen, und ein Zeuge davon zu seyn; dann wird's heißen lebhaft erzählen.“

То је најглавнија ствар и највећа мајсторија, кад ми ко приповеда, што ја не знам, и што нигда видио нисам, па ми онако каже и с речма доведе пред очи, као да видим оно исто, за што ми казује, и као да ми се чини, да би руком уватити и онако исто створити мого; ја га онда и слушам радо, и могу се научити од њега.

Г. Пеичић, као Доктор, верујем, све разуме, што је у своме Руководителју казао, али би требало и они да разуму, за које је писао. Лепо је казао наш дивни поета Мушицки: Пише за србски род, ал' с' опет сумња, којим ће езиком писати! Ко ме се иште толмач, или ком' не треба тај! Србљину треба писати управо српски, па му онда нетреба толмач; а особито кад писатељ каже и наговести у књиги, да пише за сељане земледјелце, онда треба добро мућ-

нути главом, како сељани говоре, и како ће писати, да га они разуму.

Г. Пеичић истина каже на стр XIII. у преговору, да се простога говора држао; али прост говор зове се само оно, како прости сељани говоре; а ко је игда чуо сељанина, да каже: доста за совет, обзрителност, при нападеніју, уполезнованіем и т. д. или овако, као што стои на стр. XVIII. Сваке неделѣ ил' празника при лепом времену, опоменуће Г. Парох у цркви да се десет девојка ил' младића, после ручка код иѣга скупе, па ће он с њима лепо на ливаде, обале у башче извести се дати (као ђубре).

По овим речма по свој прилици уздао се Г. Пеичић у парохе, да ће га они разумети, и да ће његове речи казивати и толковати народу. Јест, ал' питање је, оће л' га и сваки парох разумети моћи? и, шта више, оће ли тети онако чинити, као што он заповеда и препоручује? Од како је свет постао, више је народ, или више су општине за опште добро радиле, него и ко, и од они више, кои су управљ али шнима. У таким догађајма истина много је аснио

дobar реформатор, ако је поглавица био. Садањи је нараштај врло обичан. Пре 20 година тешко је било наћи мајстора човека да чита књиге, а сад, милом богу фа-ла, читају и поселима орачи и ратари људи. Велики Фридрих дичио се с књигама, и више је њи поштивао, него своју круну и живот. Овакови је људи и више бивало; а има и иданас. Стари грци имали су у књигама највећу своју светињу и благо. А проћи данас десет и више места, нећеш наћи једнога или двоицу од пароха, да читају књиге, што би по правди сваки морао, зашто му је то занат. Колико има чувени пароха у народу?! По паросима неби данас ни у варошима школа било, а камо ли у сели, нити би било нужни шпитаља ни други асновити рукотвора и измишљаја, од кои се људи помажу, него би свет до века у глупости и у незнању остао. Нема дакле у њима никаква поуздања! Неће попо без пуни бисага ни ђона да окаља, а камо ли да потера своје коње и кола, па да иде по ливадама и по обалама, као што Г. Пеичић вели, тражити траве за рад лекова сељанима. Боље би дакле било, да се Г. Пеичић није ни у кога уздао, него, кад је наумио био, да пише за просте сељане, да је писао, да га и ђа-

ци по селима читајући разумети могу, те би свако дете, које читати зна, пофалило се своме оцу и матери, шта је у књиги читало, па би им оно исто и прочитало, и они би га разумели, па нити би тражили по па ни гајди, него би сами изишли у поље, и брали би за своју кућу лековите и асновите траве.

Још то данас овако несмотрено није ни један писао, ни онда, док није никакви рецензија било, и кад је сваки мого писати, како је тео. Свака трећа реч у његовом Рукводителју морала би се на најгушћи протак пропустити, и то за приватну његову употребу, јер никакве публичне рецензије незаслужује, поклем нити му ваља језик, ни ортографија, нити је једног предмета онако казао и написао, да се човек у прилици на њега у чему год ослонити може.

Ко је год овога његовог Рукводишеља читао, ја мислим, да ће ми у томе право. А и сам Г. Пеичић, кад се промисли, за кога се назвише око овога посла трудио, па кад добро прегледа и види, како је сад, признаће, да му је посо врло рђаво за руком испао. Зато он бољега до-

бра нигда учинио неби, него да ову своју књигу препечата, али најпре да је онако поправи, да га сељанин, кад за њега пише, и разумети може.

Том приликом нужно је и она посвета на Г. Станковича Епископа, да се препечата, али не онако, него да се сасвим претресе и поправи и по штилу постојаног карактера људи напише. —

Ово су све такве ствари, с којима никакве зафале нечинимо ономе, који нам помаже, него га још вређамо. Је ли пријатељице? Тако се невраћа љубав народу за његова велика и прекомерна добротинства, него се уврав наочигледце вара и поткрада, као неком измишљеном и полеписаном мајсторном.

Добро види то народ, али се опет не да ни шчим одвратити, него пламти и срцем и душом за благом и доброжићем народним, па помаже једнако, ко се год јави, колико је могућан, преко сви свои дација и брига, и у томе налази највеће своје задовољство и радост. То је наша срећа, пријатељице, што је тако, а да је народ, као су неки писатељи, у час би се

свршио сав књижевни посао. Фала му велика за то; али ће бар и биљешка лепа њиовог добročинства ња нви остати, те ће се имати на што жељно потомство угледати. За сад доста; другом приликом разговараћемо се и више о томе.

За ову књигу немам ти ништа толико говорити; видићеш и сама шта је и како је. Јест да је мала ствар, али сам ја виђао у твојој башчи и ситна цвећа, па лепо мириши; а баш да рекнем: ја сам тако и тео, за први ред малу ствар узети, да ми после већа саврше: није изиђе. Ја сам ову исту књигу још пре неколико година посрбио, како сам онда знао; трудио сам се, као човек, и пре и после ње о које чему, али још ништа нисам мислио издавати, него сам рад био најпре српски језик добро да научим, да ме може свако разумети, и ко читати зна, и ко незна, само ако Српски језик разуме, а у томе, мислио сам, шта се и правила за српско писање уведу.

Али ову моју милу намеру нека моја опстојателства покваре. — И то ћу ти, пријатељице, другом приликом казати: приповедићу ти моја опстојателства, кака су, од речи до речи, па ћеш видети, што

још или може бит' нигда ниси мислила од мене доживити, знајућу како сам мого проћи, па како сам прошо.

Учећи помало сваки дан српски језик, очекивао сам, неће ли правила за српско писање изићи, па како ми се види, некако споро излазе, и што 'но ти рекла, слабо се журе за тим наши учени србљи; а кад ми је до густа дошло, и већ дуже нисам мого чекати, онда сам морао онде остати, ди сам се затеко, што се језика тиче; а ортографију сам узео ову, јер ми се за сад учинила по најбоља за српско писање; оће ли коме по ђуди бити, незнам?

У томе дакле буди с тим задовољна, што сам до сад научио; ако ли што видиш, да нисам добро српски казао, или у чему другом да сам погрешио, пиши ми и поправи ме, милоће ми бити.

Један, мој пријатељ казивао ми је, да је од неког чуо, да већ ова књига има на српскоме језику. Ја сам то и веровао и нисам, па сам све пропитивао, неби ли ми ко право за то казати знао. Негди пре добијем заиста, што сам тражио, али не српску, нити је печатано, него у рукопи-

су, што је неки новосађанин Митар Веселиновић још године 1783 с рускога језика на славенски преписао. Има ли то исто још у кога на српскоме језику, или нема, ја нисам пропитати мого? Ако би и било, знам да није скорашње, па неће ништа шкодити, што се понавља. Ако ли нема, осим рукописа, што је данас у мене, с тим боље, зашто овај славенски није ни онако за србље, све да је печатан, а камо ли што није.

Овај рукопис, што је у мене, на више места неслаже се са оригиналом немачким. Ја сам се само држао последњега, него сам и овде доста које шта изоставио, без чега сам видио, да може бити. II. пр. на мести говори Ауктор као савршен човек и филозоф, на мести као дете, а на мести опет као какав невешт, непостојан и неуредан говорџија, мешајајћи весело са жалосним и жалосно са нечистим у једну гомилу. Зато дакле, што сам год видио, да није за нашу младу браћу и сестрице, то сам сасвим изоставио, па сам додао, како сам од прилике видио да је згодније и боље, по укусу садањег новог света и нараштаја.

Ово је дакле све, што сам ти имао ка-
зати за ову књигу, па буди с' тим задовољ-
на; прими то за сад од мене, док што дру-
го боље приспе, за знак нашега вечитог
пријатељства и љубави. Поздрави другу
милу браћу нашу, и кад год ушчитате ову
књижицу, опомените се, да сам и ја био
Ваш искрени друг и пријатељ.

У Вуковару на цветни четвртак 1836.

ДАВИД.

Неки цар сирски, по имену Антиох, имао је једну лепу кћер. Њена лепота прочује се по свим оним странама, а и доброта њенога срца и душе јави је свакога живог опчињавала. Она је била дивота свога времена. Које год за њу чуо, тај је желио и видети. Многи Фирштова одабрани синови долазили су њој на разговор, и многи су је искали за супругу и за верна друга. Ово њенога оца, који је целом своме народу додијао и дозлогрдио био, због његови велики и премлоги зала и непочинства, што је био своима поданицима гори од икака звера и крволока, и што је за свога живота многи бусенак црне земљице невином крвљу на мочио, грдно очемери и побеси, па науми, да јој сасвим укине и забрани ту слатку рану, коју је као најсрећнија уживати могла. Он заповеди, да се таки на све стране разгласи, да се више нико неусуђује њему у кућу доћи његове кћери ради, ако се не узда једну загонетку, коју му он изрекне, без погрешке размрсити, зашто ће

живот изгубити, ако дође, а неистолкује му право загонетке.

Ова мрска новина многе синове велики и могући Фирштова, које је проглашена лепота принцезина опчињавала, није никако с почетка уплашити и одвратити могла од тога, него су долазили њој на разговор, као и од пре; трудили су се свакојако; чинили су, што су год знали, неби ли како израдили, да је од оца њеног за супругу добију. Али бадава: нигда нико није до тога доћи мого, нити је било такога, који би Антиоха с овог заблуђеног пута и од његовог намерења одвратити мого, него су за своја слободна и пофална предпријатија никако од њега пролазили, и многи су са најгором смрћу наплаћени били.

Кроз ово тиранство у многима наједаред оладни крв прама принцезе. Дуго времена није се нико смео усудити у име ње у кућу овога мучитеља доћи. Али опет, добране времена кад је прошло, кад се сва ова буна утишала била, и већ чуло се, да нико Антиоха не узнемирује, због његове кћери, дигне се неки принц из Тира, по имену Аполон, да ову добру душу, ако и како узможе, из јадног сужанства ослободи.

Како Аполон дође пре Антиоха, таки му каже, зашто је дошо. Антиох намршти се здраво на њега, мало поћути, па му онда рекне: а знаш ли ти под каким уговором долазе овамо просиоци? Како неби знао, одговори Аполон слободно, кад знаду и други, кои су мало поиздаље, него ја: зло се далеко чује, мој царе! Све што си год ти у твојој земљи починио, то сва околвина зна; али се ја свега тога нестрашим, нити ћу зато од мога намерења одустати, ма како прошо. Ја сам дошо да моју срећу покушам, па ако ми за руком изиђе, добро, неизиђе ли, а оно и опет добро. Ја сам истина сад у твоим рукама, и можеш чинити, што ти воља од мене али се промисли, да и правда узајати мора, кад год било, да б' из гроба сама. Антиох његове речи није на ум ни узимао: далеко је од њега свака праведна употреба удаљена била! Мисли ти и промишљај како теби драго, рекне он Аполону, а ја знам шта радим: за друго ће мо се после разговарати, а сад само ево чуј кака је моја загонетка:

На крилама преваре летећи,
 И са људском крвљу се ранећи:
 Тражим моју по свуда сестрицу,
 Моје мајке прву љубезницу:
 Ал' бадава, она бежи тако,
 Да је стићи немогу никако.

Да нисам ни од кога ништа чуо, о царе!
 рекне Аполон, и да нисам очима видио,
 што радиш, опет би из ови твои речи
 дознати мого, куда ти тежиш. Заиста,
 ако само праведно промислиш, и устеш
 признати, каки су твои послови; ако про-
 мислиш с каким насилијама ти твоје ближ-
 ње, твоје подане, кои су теби прибегли
 и поверили се, предусреташ и угњетаваш,
 а без сваког узрока и кривице; и колике
 си већ одабране јунаке и многи Фирштова
 синове под јадним и удим само изговором,
 да твоју измишљену загонетку погодили
 нису, са животом раставио, а неодречеш
 се праведног укора савести, то је онда до-
 ста уверења и света истина, да ти на кри-
 лама преваре летиш. Да се ти с крвљу људ-
 ском раниш, и то је истина, зашто си за
 свога живота многи бусенак црне земљице
 с невином крвљу твои поданика намочио.
 Са оваким грехом укаљани напуњен, тра-
 жиш твоју близну сестру, то јест, рад си
 да упокоиш твоје необуздане и несите

страсти, с којима си и дошо на овај свет, да истом мучиш и угњетаваш људе: Али бадава, твоје се срце нигда упокоити не може, јер злочинство нигда непрестаје душу човечију мучити: совест га дотле гризе и мори, док га сасвим неупропасти и неутамани.

Од ови Аполонови речи мењало се на сваку руку беснило и злоћа на Антиоховом лицу, и саме очи издавале су га, да је сасвим на убиство мислио био. Безобразниче један! као бесомучан повиче он, двојаку смрт заслужујеш, зашто свеске моје загонетке раздрешио и размрсио ниси. Али се моли богу, коме се молиш, што смишљам на твоју младост, а друкчије би ти сад познао, с ким' си почео шуровати. Него ти остављам још тридесет дана, да се боље промислиш; а прође ли то време, и ти ми неузможеш друкчије могу загонетку изјаснити, нека знаш, да те исте оне муке очекују, које су и друге многе већ постигле, на које се заиста нећеш праведно потужити моћи. Ове речи како Антиох изговори, таки се окрене од Аполона, и оде.

Аполон је тек сад како ваља познао и видио, како је опасно с једним нечовеком у посао заилазати. Нема ту ништа, рекне он, већ ја видим шта је то, него бежи од

куда си и дошо. Али видећи да неће од Антиоха ни у својој кући на миру остати, како дође у Тир, заповеди на врат на нос неколико галија приуготовити за пут, и напунити и с раном и с другим нужним стварма и потребама, што се више може, па онда узме неке од свои пријатеља и шњима побегне.

Антиох је истина Аполонa на сваки начин мислио са животом раставити, али опет није смео јавно то да учини, јер се народ већ узбунио био против њега, па се бојао, да се још већма неузбуни; него како је чуо, да се Аполон у своју домовину вратио, зовне к себи једнога од свои највернии дворјана, па му рекне: верни слуго! ја сам се до сад свагда на тебе ослањао; ти си мени у свему десна рука био; ти си мени онде допирао и оно чинио што су многи држали и мислили, да није могуће бити; покажи се и сад, да си ми веран, а то те неће много труда коштати. Принц Аполон моју је загонетку погодио, па ћу остати под срамотом, ако то још ко дочује. Али није ми толико ни зато, већ он може узбунити и подићи народ против мене; може ме, несрећник један, с престола мога збацити и убити! Него иди за њиме управо у Тир, па гледај, или да га убијеш

или отрујеш како, то ће све једно бити. Ја сам то овде тео и мого сам учинити, ал' сам се бојао мога народа, јер сам видио, да му је јако наклонит, а тамо се неће нико ни сетити на мене. Ако никако сам неузможеш до тога доћи, а ти поткупи кога: нежали нимало, ма колико потрошио на то, а и теби неће криво бити од мене; колико си до сад код мене у чести и слави био, толико ћеш дваред бити, ако ми то учиниш.

Овај кад дође у Тир, види ди год кога невесела и снуждена; види морске трговине, које су онде у пристаништу биле позатворане; позатворани дућани по граду и све живо пооблачило се у црнину, као да је свима једнак терет на срцу. Шта је то у овој вароши, запита он једнога онде, кад се тако јако свет снуждио и узбунио? Ти дакле ниси још био овде, одговори овај, кад ти није та ствар позната, и кад ништа ниси чуо за нашега доброга Абдола, који је нас као своје синове држао. Пре три године умре овај добри отац свога народа: али нам ту штету опет свеблаги бог у његовом сину Аполону надокнади. Овај млади господин тако је лепо почео управљати са своим народом, да већ боље бити неможе. Колико је он нас љубио, толи-

ко смо опет дваред ми њега поштивали. Нико се ни у чем' на њега потужио није, зашто је врло милостив и правичан био: он је старије поштивао, као што треба; све је гледао да никоме на жао неучини, а особито старе и немоћне, и кои су у каквој нужди били, надгледао је са сваким добром. Све би добро било, и за нас и за њега, само да nebude ишо у Антиохију. Имао се на што угледати, па опет није тео да мирује, него, као млад човек, заврти у главу, да иде и он искати од Антиоха његову кћер себи за супругу, може бити више зато, да злу судбу онога народа после Антиохове смрти ублажи, него за љубав девојке, или за љубав оне просране државе. Што му драго, еле се он брзо отуда врати. Ми још у онај пар ништа незнајући, како је он тамо прошо, зачудимо се истом, кад га на једаред између нас нестане. По приповедању други људи, како се из Антиохије вратио, таки се почео спремати за пут, па једаред, кад сасвим све стреми, што му је требало, узме неке од свои пријатеља, и шњима ноћом оде, може бити, на веки од нас! То је дакле узрок ове промене и наше жалости, и ми смо се сви једнодушно договорили код то-

га остати, док год што непрочујемо за њега.

Овај чувши да је Аполон побего, обрадује се, па се таки врати натраг, да каже то и Антиоху, мислећи, да ће то и њему мило бити. Али Антиох сад још већма подивља, и науми сасвим како тако да га у руке добије и да му се освети: То му је све било и најкраће његово изречење за Аполона. Неусте дакле ништа више очекивати, него таки изда заповест, да се Аполон на све стране тражи, обећавајући за главу његову 50 таланта *), а ко му га жива увати и доведе, томе је обрицао стотину дати. Ово обећање страота многе да у посо: али тај посо неизиђе ни једном за руком, зашто се Аполон томе надао био, па је свој пут замео, и неко је време у томе срећно напредовао.

Кад дође под остров Кипар, незнајући, куда ће се окренити, и ди би боље и сигурније за њега било, смисли, да се неко време овде задржи, једно да се мало одмори, а друго док провиди и промисли, шта ће даље радити. Узевши двоицу троицу од

---

*) Један велики талант носи од прилике иљаду талира.

свои људи, изиђе шњима на суво, и упути се управо у поље. Овде изиђе пред њега један старац, који је истом под једно гранато дрво у лад пошо био, да се мало одмори, и да прозалогаи корицу леба, и поздрави га. Али му Аполон ништа не одговори, зашто је био јако замишљен, па није ни чуо, шта му је реко старац. Добри старина понови свој поздрав мало жешће, говорећи: добро нам дошо у Кипар протерани принцу! Аполон чувши ове речи, жив се упозори, намршти се мало на старца, па му онда одговори: Које кадар свога господара и управитеља тако бешчесно пресудрести? Ко ли би срце и власт имао у то поступити, и руку своју на њега дићи и протерати га? Антиох, рекне старац: он је већ по свуда разгласио за тебе, и заповедио је, да те траже, а обећава ономе много блага дати, који те или жива или мртва њему донесе. Него се пази добро, о принцу! неверуј свакоме, нити откривај коме своје тајне, јер те може твој највећи пријатељ изневерити и издати за новце, а да се ти и ненадаш. Аполон већ видећи шта је, зафали чесноме старини на савету, и пружи му неки дарак, зафаљујући му и по други пут на савету, и уверавајући га, да ће се онако владати, како му је казао. Али

старица неусте ништа примити, изговарајући се, да се он није научио савете за новце и за друге којекаке поклоне продавати.

Аполон се одавде ома врати у галију и свој пут предузме даље. За неколико дана стигне у Родус, ди је већ више мислио имати слободе остати, него и на ком другом месту. Али га и овде, чим изиђе из галије, и пође као управо у место да иде, сретне један човек, који је овде судец и поглавица био. С овим се он пусти у разговор; открије му сву своју намеру и жељу, осим само што му није тео свога имена и стања да каже; каже му најпоследње, да је рад у Родусу и остати, ако би му се само поле што свидело. Место је добро, да бољега у овој околвини нема, рекне му Штрангвило (тако се звао овај судец), али што је асна, кад га друге недоскудице гоне: због неки бадавација и пустоименика, који нас по све често, које откуд нападају, врло много страдамо. Неможемо због њи с наши усеви на време приспети; никакви послова неможемо радити, и што нам је највредније и најчеститије, дођу те поотимају од нас; и поарају до гоље душе. Послали смобили неколико галија у египет и у друга околна места по рану; њима смо се радовали да дођу, као зебо сунцу, па јест: и ту нас је

срећа те јако изневерила. Чули смо ето скоро, да су све у путу, кад су се већ амос раном вратиле биле, некако страдале и пропале. Што нам је било старе ране, то смо одавно већ потрошили; с наши усеви нисмо сигурни, а отуда нам недође помоћ, ето готове пропасти за нас! Тако нас се од неког времена несрећа надоврзла, као да смо по целом свету палили! Него се ти прођи ти мисли, то ти ја као пријатељ кажем: нема овде за тебе станка; већ ако си и колико могућан, гледај те се куд' на другу страну окрени, ди ћеш бар, ако ништа више, мирно и поштено живити моћи.

Аполон чувши то од Штрангвиле, и саму му се ражали. Кад је тако, рекне, а оно иди и кажи људма, да ја имам у моим галијама ране, што и може добране времена придржати у нужди, и да ћу им дати по ону исту цену, пошто мене кошта. Штангвило од радости није знао шта да му одговори, него се скрене и поити што боље у варош. За тили час скупиле се гомилама народ код мора: једни плачу од радости, други зафаљују, а трећи благосиљају свога великодушног избавитеља, и своју срећу, која им се изненада и у најбоље време јавила. Ту му таки и новце за примљену рану положе. Али Аполон неусте новце за

себе задржати, него и преда старешина овога места, и каже им, да се из исти новаца у напредак сиротиња приджава и надгледа. Народ кад чује и види то, још већма ускипи од радости, и незнајући му како друкчије зафалити, дигну му кроз неко време по том' један у сред места од мермера камена монумент, за знак своје велике зафалности, и напишу на њему годину и дан и сав случај свога избављења.

Креивши се Аполон одавде, упути се управо у Тракију, ди је мислио сасвим сигуран бити од Антиоха. Срећно је све путовао до близу Лемноса. Овде се дигне страшан и противан ветар; море се узбуни и подивља; запенушени таласи за тили час усколебају се, и учине дар мар од његови галија. Страовити овај случај јако зада у бригу Аполона, гледајући очима своју и свои пријатеља погибо. Од силног јаука и помагање воздух зајечи и море још већма ускити. Устане пуцљавина и шкрипања дасака и катарки; мало помало једно од другог стане се оцепљивати и отпадати; катарке се изломе и поотпадају с ветрилама у море: триста сијасета и чуда ту се почини! Ту се све галије, које је Аполон са собом потерао, излупају и подаве, и људи зе тамо амо по мору поваљају и разнесу!

Аполон некако дочепа се једне даске: дуго су га овако бесни таласи развлачили по мору! Унеко доба чак једва се мало таласи стану утишавати; ветрови се уталоже, и бура морска сасвим престане. Аполон се даске још држао, али је био јако размлаћен и ослабио. Срећом његовом није далеко био од једног острова, па га један рибар спази, и дође, те га избави и ослободи. Одведе га по том у своју колебу, и служио га је тако свесрдно, као да га је родио. Кад Аполон сасвим оздрави, учини му се дуго време, те замоли рибара, да га упути у каку варош, ако му је кака дигод позната. Ја видим сам, рекне рибар, да се ти ниси научио у самоћи живити, и да ти је овде одвећ дуго време, али ти опет ништа нисам тео да кажем, јер сам све мислио привикнићеш се: али кад сам кажеш, да си рад ићи даље, а ти иди у име божије, можда ће ти боље и повољније за тебе наћи, да ћеш живити. Овде близу има једна варош и зове се Христопољ (шкутари), па отиди до ње, и прођи се, док провидиш да је како и шта, а можеш се и озбиља намерити на кака добра и поштена човека, и можеш уживлење добити, ако си ноле чему вешт. Ненађеш ли нигда никога, који би се смисловао на тебе, и који би ти у овој

твојој нужди помого, а ти се опет врати овамо, па ћемо живити, како бог да. Ту га добри рибар још мало посаветује, помогне му на пут, шчим је мого, опрости се шњиме и растане.

Аполон оде управо у Христопољ. Овде му се врло лепо допадне: куд се год окрене, велика чистоћа и ред: људи се с пословима баве; никакви бадаваџија и лењиваџа невиди; нечује никаква гласа заробљени несрећника, нити уздисаја оптерећени сирота: него на све стране велико весеље и задовољство. Ови су људи срећни, а због шта, неznam, помисли он у себи. У томе упути се даље кроз варош. Наједаред спази на једном ћошку велику гомилу људи. Желећи знати, шта је, и да се позна с киме, упути се и сам тамо. Међу оном гомилом људи, углега једнога човека, који је ове речи говорио: Да је на знање свим грађаном домородцем и страноземцем, да сутра рођени и за нас радосни дан нашега предоброг Монарха и Краља освиће, и да ће се по уведеноме обичају велико весеље у двору чинити: Краљ дакле све љубезно поздравља и позива, ко год има вољу, нека дође најпре на одређено место, ди ће се јуначке игре обдржавати, и јунацима знаци награде раздавати. Аполон саслушавиш

ове речи, окрене се једном човеку, који се у исто време крај њега трефио био, и замоли га, да му овај случај опширније искаже. Овај му приповеди све од речи до речи, како се то весеље обдржава, па се онда пусти шњиме и даље о којечему у разговор. Из речи допадне му се Аполон: одведе га после својој кући, угости га и почастити и задржи на конаку. Овде се такође шњиме доста о којечему разговао. Питао га је и ди се родио, од како га је поколења, и зашто је дошо овамо; али се Аполон држао онога, што му ји старац на острову Кипру казао, да своје тајне неоткрива никоме, па му само приповеди, како је код Лемноса страдао, и како га је рибар избавио од смрти, а своје право име и стање неусте му казати, него све приокрене друкчије.

Сутра дан одведе га овај исти човек у двор на одређено за игру место. Мало три дође и сам краљ. Сав се народ обрадује и општи глас весеља и радости загрми, кад њега угледа. Ту су се најславније старе јуначке игре претстављале. Ту је Краљ допуштао свакоме играти, ко је год вештину ти игри знао. Ово је баш добро за мене, рекне Аполон, што је тако: ту ће се и за мене јамачно отворити какав такав пут к

срећи мојој јер знам, да сам баш добро вешт у свим овим играма. Како уграби једаред врсме, изиђе на среду, поклони се Краљу и народу, па стане по реду, како је која игра за којом ишла, са онаком итроћом и вештином играти, да је све друге играче у свакој игри надмудрио. Ето красног случаја за њега, како се сирома човек, који страда, и у сну ненада! Али ко ће као бог! Наједаред устане плескање и општи глас задовољства загрми међу народом! Краљ желећи знати какав је младић, зовне га к себи, и запита, ко је и од куда. Али се Аполон владао као и од пре, па неусте ни њему казати право, како је, него му каже само, да је од благородне Фамилије, и да је пошо био с неким послом у Грчку, па како је страдао на мору. Краљу се пажали на његове речи, помиљује га мало по образу, и рекне му, да дође онај дан к њему на ручак, кад и остали гости дођу. Овај час дође и девојка, која ће дарове јунацима раздавати, и њега најпре одари, са најлепшим даром. Сад се Аполон наодио у највећем задовољству. Све што је до сад препатио, чинило му се, као да ништа није ни било, и веселио се, што је тако срећан, премда још није право знао на чему је, и шта ће из њега бити. Како краљ оде у двор

са своима, таки се и народ разиђе. Оде и Аполон; састане се опет са своим познаником, и шњиме мало прође се по вароши, док је прispело време ручку.

Кад дође у двор и у ону салу, ди је Краљ био, и ди су се и остали гости скупљали, свако се жив чудно како је слободно пред краља изишо, како је красне фигуре предњиме правно, поздрављајући и њега и његове госте. Али и њега краљ прими као и другог свога милог госта. За ручком чинило се велико весеље; сала се сва разлегала од многог певања, и већ на измак ручка, узме краљева кћи Хриселида своју свиралу, и стане у њу свирати, да госте још боље весели. Док је она свирала, Аполон је само слушао, да је чисто већ за све друго и заборавио био, што се по сали чинило. Ово, краљ спази, па му рекне: Млади човече! или у твојој земљи нема оваке музике, те си се тако загледао у свирање моје кћери; или си и ти мајстор од ње, а ниси је давно чуо, па си се зажелио свирати. Светли краљу! рекне Аполон, ако је с твоим допуштењем, ја би рад мало посвирати, да ме жеља мине, и да видим је сам ли заборавио, што сам још у моје детињство научио. Краљ рекне кћери, те му свирали да. Сви гости убезебну се, кад он започне свирати: наједаред

сва игра престане: велика тишина учини се у довру: сви се покупе око њега, да виде, шта се чини. Све на страну, али принцеза није се могла доста да нагледа и да наслуша, како је Аполон удесно и лепо свирао. Чим гости од ручка поустају и разиђу се, а она на ма стане оца молити, да Аполона неко време у двору задржи, да је учи свирати. Колико сам год учитеља имала, рекне она, ни један није тако вешт био у свирању, као што је овај страни, па ни сам' ништа ни научити могла: а овај би ме човек без сумње у свему поправио, а и више што добро и асовито могла би од њега научити. Отац јој се обсћа, и сутра дан таки зовне Аполона, и каже му, шта је рад. Аполон то једва дочека, истом само да се нетучва по свету. Таки први дана принцеза је почсла у науки здраво напредовати, и за кратко време тако далеко дође, да је и учитељу и оцу њеном мило било. Како кои дан, све је више желила да учи. Колико је она пријањала за науком, толико се дваред Аполон паштио, да јој омили. Вешто и примерно поступање учитеља с децом више вреди, него бол зна шта! За то добра учитеља труд нигда се исплатити не може.

Краљ је само пазио на једно и друго. Што је чешће бивао с Аполоном, све му је милии долазио. За неко време из више узрока и прилика дозна сасвим, да је трудољубив, правичан, вешт у многим стварима, и веран. Ово су све такове ствари, рекне он, без кои никакво стање на земљи опстати неможе; и што су више нужније и потребније за свакога, толико и мање има на свету: зато и треба, ма оне испод најниже стреје изишле, највећма поштивати и ценити знати. Од то доба стане га Краљ право ценити: држао га је као свога највећег пријатеља: откривао му је многе државне послове, и договарао се с њиме, као с каким највештиим и најправичниим саветником. Он је већ закључио био, да га више и непушта од себе, али никоме ништа није тео пређе да каже, док се год кака прилика за то нетрефи.

Време и опстојатељства свашта са собом доносе: што је Краљ желио, то је ево и дочекао. Дође посланик од оближњег некога владатеља к њему у двор, да иште од њега кћер за сина свога господара. За неко време долазили су више њи, али је он неусте ни за једнога дати, него се изговарао, да је још није рад удавати. То ме се Аполон јако чудно, зашто је девојка на сву

меру била. Чудили су се и домаћи, и други људи, али нико није мого дознати, шта он мисли, и шта је рад најпосле из тога чинити.

Видећи Краљ, да се многи његовом поступку диве, а нерад и дуго у незнању држати, узме једаред своју кћер преда се, и стане јој овако говорити: Кћери моја! све сам до сад ћутио, и чекао сам, нећеш ли сама што почети за ове наше просиоце, што су у име тебе долазили; па како ми се види, ти ми нигда ни словца за њи споменула неби. Право, дете моје! по томе свако паметан може рећи, да си поштена срца, и да никаква оштроконђа ниси, која се бога небои, и која стида од људи нема, за своје неваљалство. То је знак да си скривита и трпљлива: тако свака права девојка ради, која није рада своје родитеље да увреди, чему се највише отац и мати радују од своје деце. Безочна само и одуздана деца иикаква стида немају, и немаре накарити своје родитеље и старије: чине свака непочинства, док су здрави; псовао, или и учио, то је њима све једно, док најпосле нестрадају и дођу до ништа. Ни један паметан отац и мати нежели зло своме детету, нити ће га на рђав посо упутити; него га окрећу, доводе с примери и уче, са мо

да буде срећно и честито. Колико отац и мати труда и бриге поднесу, док дете одра-не, толико се дваред напате, док га у ста-ње доведу. Сва ми је брига на страни, че-сто ћеш чути од паметна оца и матере, али ме само то једе, како ћу га удомити, да га за живота видим, да живи са своим другом у миру и љубави: Али и право је да се бри-ну, зашто одатле тек почиње прави и нај-главни почетак човечијег живота, кои га може и упропастити, и сачувати ода зла. Колико људи за тим мисле, колико се ста-рају, да своју децу срећно удоме, и с до-брим другом саставе, па опет многи због тога несрећно и најгоре прођу. Ја сам се сам за то забринуо, а особито, како су те просити почели, и све се боим, да те на кака одљуду и тирана ненамерим, јер знам како је тешко и с рђавим, комшиом живи-ти, с ким' се човек може увек растати, а камо ли с киме се закуне до гроба да живи. Од ови, кои су те до сад просили, има ког' познам, а има ког' и непознам, али опет ниједам немогу право знати какав је. Не ве-лим, синко, да нису добри: оцеве им добро познајем: људи су врло поштени и добри, па могу им и деца бити така, али тек за цело незна се: а по моме мишлењу боље је седити с миром, него се лаћати онаки

ствари, за које се право незна, какве су; или док се кроз пријатеље непропита и не прочује за њи. Шта мислиш, драго дете, је ли и може ли тако бити? кажи слободно, ако ти што друкчије наодиш; немој се силити, па да прећутиш ако ти што на срцу лежи, мени за атар: ја тога од тебе незактевам, него слободно исповеди мени као оцу, ако само што имаш, и буди уверена, да ти нећу воље прекратити.

Истина, слатки отац, ја ти за то нигда ни једне речи прословила неби, него би се увек чинила, као да ништа и незнам, и била би с тим сасвим задовољна. Али кад си ти сам почео, а оно дакле казаћу ти у кратко и ја моје мњеније, како је. Све добро да се родитељи старају за своју децу: то је дужност њнова, као год што су и деца дужна њи поштивати и слушати; али тек у овоме случају требало би да сваки отац и мати запита своје дете, куд' намерава, је ли му с вољом, куд' га ишту, и преко његове воље да га ненатерују ни за кога, зашто се нишчим неможе младом човеку и девојки тако скр'ати врат и скратити живот, као с тим. Многи је сирома млад човек због тога страдао, и многа девојка пре реда и времена у тавни гроб легла! Али ја сам срећна, богу фала, што имам тако до-

бра, паметна и расудљива, оца, па се не боим, да ћу за то страдати! Ја ни једноме од они, који су ме искали, незамерам, али опет немогу ни за једнога казати, овога оћу а онога нећу; не зато, што неби шњи-ме живити могла, него и у напредак, ма ко да дође, код тога остајем, док год с тобом право у разговору небудем, и док ми ти сам једнога неодабереш, не као да би теби то у власти стајало, да можеш избирати, кога ти оћеш, него ако се кад опет прилика трефи, па ако би јамачно дознавао, да је добро, и ја би видила, не само мени, него и теби да је по вољи. Тако је отац, с паметним родитељима лако је и деци живити. Што би се ја за то бринула, кад знам да и ти немислиш рђаво са мном; у кратко да кажем: кога ти, као разуман отац, наћеш, да је за тебе добар, би ће и мени и мијо и добар.

Ти лепо говориш, кћери моја, рекне краљ, ја бољега владања од тебе незактевам: све је као што ја оћу, по мојој вољи, па ће добро и бити, ако бог да. Послушај ме дакле, што ћу ти казати: Ја сам човек већ у годинама, а ненам више никога, до тебе једну. Ми би требало сад највише на то да идемо, да нам кућа непропадне. У нас је силан народ на врату, требало би

дакле знати, на коме ће и он остати. Мои стари док су владали, народ је под њима добро живно. Ја сам онако исто шњима поступати стао: радо имам свакога мога доброг поданика: на никога нетоварим одвећ велики дација, него им још у свачему правим, и помажем, шчим год могу, па ме за то свако радо и ма, и душу би своју за мене дали. Колико је мени тешко, што мускога детета немам, на коме би моју, и моје добре људе после себе оставио, толико дваред народ, чини ми се, жали за тим. То сам ја већ доста пута од којекога чуо, како се људи по свој мојој држави разговарају. Него се опет сви теше с тобом, и сви као неку надежду у теби имају; шта мислиш, како би се народ обрадовао, да те ја с каким ваљаним младићем овде у кући усрећим, па да ви после моје смрти све наследите, и да управљате шњиме? Неописана би то радост била! Него ја сам нешто смислио, али само неznam шта ћеш ти рећи, и оће л' ти по људи бити? Овај твој учитељ, од како је год код нас у кући, нико ништа за њега рђаво неговори, него га још свако поштује и фали, за његово добро владање. И ја сам га за ово време на сваку руку мотрио и мерно, али га ни у каквом неваљалству, ни као црно под нок-

том, уватио нисам, и за то ми се омилио, као да ми је рођени син. Ја теби истина нисам нигда ништа за њега говорио, али си ти то и сама дознати и видети могла, поклем сам шњиме увек најрадије бивао, и разговарао се за сваке послове. Ја велим, драга кћери, ти нигда бољега друга, и народ правичнијега господара после моје смрти неможе, од њега. Ја сам то таки у главу увртио, како сам докучио његову нарав, и наумио сам, да ти право кажем, да те за њега дам, ако се само ти на то склонити узможеш. Он је истина из туђега места дошо, и видимо да је сирома, али је поштен и вредан за сваки посао, а нама друго ништа и нетреба; нека он зна добро управљати са својом кућом и с народом, па то је доста. Тако дакле, кћери, то је моја жеља, него ми кажи, шта мислиш, и можеш ли се склонити поћи за њега, па да му говорим.

Принцеза мало зарумени се у лицу, и по ћути неко време: Ја сам казала, да ја теби ни у чем' нећу воље покварити, рекне она; кад си ти мога учитеља обегенисао, и наодиш за добро, да ме даш за њега, а оно и ја сам готова на то пристати. То рекне и пољуби оца у руку.

Таки Краљ зовне и Аполона, па и онда једно пред другим испита и утврди. Срећно

време весела осећања рађа! Овај је случај за светроје њи најрадоснији био. Краљ и пригрли на своја родитељска прса, и тако су друго једно око другег савијали се, љубећи једно друго и сузе радости проливајући! Децо моја, полако проговори Краљ, ја сам пресрећан, богу фала: од сад ћу тек почети броити срећне дане живота мога, јер сам доживио оно, што сам у веку моме једва чекао да видим! Пазите се, мила децо, и љубите, и бог милостиви да вас благослови. Аполон и Хриселидапоклоне се пред њиме и пољубе га у руку. За неколико дана по томе учини Краљ и свадбу, са највећим весељем и празновањем.

После по године изиђе Аполон са својом супругом у шетњу до мора, и да обиђе свога доброга рибара и избавитеља, ко ме је већ и кућу начинио, и други различити добара за уживање поклонио био. Одавде спази подалеко намору неке галије. Сад се опомене како је он по мору пловио, и како је страдао, па га чисто мрави стану подилазити, и на ма окрене се и пође натраг. Дође и кући, и једнако му се то вртило по глави. Пред само вече зачује се у двору неки говор непознати људи. Они су желили с Краљем говорити, и то им се тако допусти. Светли и честити Краљу, рекне је-

дан између њи, ми идемо издалека, и дошли смо управо овамо, да провидимо, је ли још какав млад човек код тебе, што је пре био учитељ твоје кћери.

А које добро имате шњнме? запита Краљ; како ли сте прочули за њега? или је и он из ваше земље, те се познате? Него ми најпре кажите, ко сте ви?

Ми смо посланици из Тира, одговоре ови. Наш Принц Аполон остави пре неколико година због силе Антиохове своју кућу и своју државу на нама, и оде некуд у свет. За то смо само нас неколико знали, Дуто се ништа за њега није чуло; а неверујем да би игда шта и чути могли, да нам није сам писао. Чудно! А је ли то писмо ту код вас? Јест, одговоре, и даду му га. Он сад узме писмо, отвори и стане га читати; ев' овако:

ПРИЈАТЕЉУ БОШКО!

Како сам се с Вама растао, доста сам којешта на мору претрпио и препатио, али на једном месту мал' незаглави! Мои сви људи, кои су за мном, по своје зло, пошли били, по свој прилици пропали су, док се за оволико година никад ни на једног не могу намерити; а пропао би и ја, да сам десет глава и толико руку имао, у какој

сам неприлици био: него ме срећом један поштен човек на његовом малом чунићку управо од смрти избави. Сад сам, богу фа-ла, на добром месту, као у какој лепој рајској башчи, пун сваке лепоте и срећна по-која. Ја сам у Христопољу у кући Краљевој његове кћери учитељ. Овака добра и правична човека није човек видио у свету! сам ме је бог на мерио на њега! Да сам штетовао још једаред онолико, колико ми је које ди пропало, све би као ништа заборавио, с оваким човеком живећи. Само се кадшто још опоменем мои добри, људи а по свету другом чини ми се, као да сам овде родио се и одрасто. Тако је, драги пријатељу! добро ми је и бољем се надам. — Ја овде већ остајем, а ви тамо управљајте и радите, како вас бог учи, и као што сам Вам ја на поласку моме препоручио. Види-ли сте, како сам ја с народом живио, па живите и ви тако; немојте на њега са злим наваљивати; неоптерећујте га с великим дација ма; немојте, да заплаче на вас, без невоље, да ме моје срце боли. То нека је поздрав од мене на све вас. Другом приликом писаћу Вам више. Свакоме неказујте за мене, да се небуни народ. Буди ми здрав, и опомени се твога доброга

АПОЛОНА.

Смешна ствар! ја неznam, моја господо, рекне Краљ, може ли то тако бити, као што видим из овога писма? Мој садањи зет био је моје кћери учитељ, али ја неznam да је њему име Аполон; још мање познато ми је, да је принц! Али опет ништа невелим, све може бити. Ако је тако, како кажете, ја мислим познаћете га, док га видите, а без сумње и он ће се вас опоменути моћи. Али пре тога, кажите ми што ћу вас питати: је ли овде међ' вама тај пријатељ Бошко, на кога је ово писмо послато? Јест, ја сам, одговори Бошко. А је си ли ти баш рођен у Тиру, и имаш ли још кога тамо? Имам своју Фамилију, богу фала рекне Бошко, него се нисам родио у Тиру. Мои стари живили су под силним Аварима, па због силе пребегну преко дунава, и населе се у Требињу. Мени се овде нимало недопадне живити. Још као дете од десетак петнестли година одлазио сам неколико пута с моим оцем у приморје, ди сам виђао људи из различни страна света. Овде саставши се једаред с једним поштеним човеком из Грчке, приповеди ми он све како је ди. Ја кад дођем кући, завучем се у оне наше гудуре, па станем онда сам размишљавати, како ми је онај казивао. Велику заиста разлику нађем између нашега и оно

га живота, како сам од прилике, по речма
мога познаника, докучити мого. Какав је
то живот, помислим ја сам у себи, како из
куће изиђем, дођем у шуму; по њој одим
другдаш по вас цели дан, па нигди човека
немогу видети. Кућа од куће дан ода стои:
једна на брегу, друга у долу, и по најгорим
врлети њама и гудурама. А како су нам и
куће! ди ми стоимо, ту леже и наши конњи
и говеда, па и то је скрпито и скрљепито
отуд, нит' има правога почетка ни свршет-
ка, поцрнило и почађавило од тешка дима,
да се незна како је божије створење. Ве-
тар пропирује, од куда год оће, а кад кака
јака суснежица удари, онда немаш ди при-
лећи и сакрити се; ја цвокоћем на једну, а
други на другу страну, и тако једно уз дру-
го сабијемо се око ватре, као мишеви. Че-
мерно је таково стање! по мислим ја даље
у себи. У пустињи живити, ди је све обра-
сло тавном алугом, ди је свакога и срце и
душу дивљач обузела и преобладала; ди не-
ма комшилука, ни братињског договора,
ту заиста нит' има живота ни среће! Зем-
ља је красна и ваљана за сваки род. Људи
су здрави као тресак, и могли би за сваки
посо бити; али шта је Фајде, кад никаква
нема реда ни управе. У најбоље време, кад
би се најлепше сваки посо мого радитцон-

да наши људи највише седе беспослени, и донде неће да раде, док и баш мртва глад непритера: жељни су, јадни, свакога добра, жељни су се најести како ваља, што би могли, да је срећа, да ништа нежеле. Чудио сам се доста пута, како наш свет живи; чудно сам се, како су људи неатни, како се незгледају на друге оближње народе, па да почну и они мало уредније живити. Али се опет никоме тако нечудим, као њиовим поглавицама: што би требало, кад виде, да народ неживи уредно, да га исправљају и уред доводе, као што се чини по сви срећни места, то им они још већма то повлађују и допуштају. Ко види, да ја неживим уредно, а неће да ме поправи, тај ми јурве није пријатељ, нити ми добра жели. Такове су по свој прилици и наше старешине биле, јер да су желили своме народу добра, јамачно би га поправљали и поучавали, да боље, срећније и слободније живи. — Колико је човеку живот нуждан и мијо, толико би требало да је паметан и да зна своју кућу и све што живот изискује у реду обдржавати, а од свега да се старају за своју децу, и да и шиљу учити се, ког' занату, а кога другој науки и послу, па би онда тек помало почели познавати своју срећу, и како је красно живити на земљи, кад чо-

век има у свачему ред. Ја да сам остао у кућу, ди сам се родио, шта би био? Био би дивљак, као и мои стари, и као што су сви мои другови и парњаци, кои су иза мене тамо остали. Има и више света по сели, кои велики наука и Знања у себи нема, али му тек онај пољски посо иде уредно и ваљано. То је истина, рекне Краљ, има и овде доста простоте, али неживе тако, као што ти велиш, да тамо људи живе, него су сви у заједини, кућа до куће, и мају своје комишје, па се шњима чешће састају, договарају се и друже, као браћа; помажу један другом, чувају се између себе и уче бољем реду и животу. Па како си најпосле доспео овамо, запита Краљ? Врло лако, одговори Бошко: Ја смислим да идем на сваки начин, осим мога предјела, куда на другу страну. Договорим се најпре потајно још с троицом, па онда једаред уграбим прилику, и шњима побегнем у котар град. Овде нас људи лепо дочекају, и нашли би места, ди би живити и учити се могли, да нас је још ма колико дошло. Више сам пута разговарао се с мојом браћом, како нам је добро у свету; реко сам више пута: да је паметан сваки младић, ма да ништа нема, и да је највећи сирома, опет да се отисне у свет за науком, неће га оставити људи; подреће

свуда и постигниће вр среће своје, само нека је поштен и ваљан.

Од једног детета од 15. година, које ни од куд' помоћи нема, то је премлого, рекне Краљ; лепо и сила лепо од тебе, фала ти, и баш добро, да сам те упитао, ди си се родио, те сам сад бар чуо, како и тамо људи живе. Ајде сад ћемо послати по мога зета, да се састанете и шњиме.

Аполон кад дође, таки позна свога пријатеља Бошка, и ома к њему полети и загрли га. Од велике радости, којој се нигда у своме веку надао није, дуго ништа није мого проговорити. Краљ зачуђен, шта им на једаред би, укочи се жив на столици, и погледајући час на једно, час опет на друго, сав се у неку ватру задао био! Драги Бошко! рекне Аполон, пре сам се смрти надао, него теби; од куд', да од бога нађеш, каква те сила овамо дотера?

Антиох, твој највећи супостат, умро је, настави Бошко. Народ се јако ужурбао, а највише поглавице, кога ће на место његово поставити, зашто никога нема од своје крви, коме би по правди круна припала. Неможе се поднети, што се сад тамо ради! Великаши на све стране обилазе и мите народ, да круну наследе; али један другоме неможе никако у томе да попусти, и кроз

то су се тако узбунили и узребелили, да су неки наумили дар мар од целе државе да учину. А како? наумили су, да је између себе поделе, и да не буде више, као што је било, него сваки за себе да буде господар! Али је тешко на то приклонити сиротињу, а многе и поглавице нису с тим контене. Ја сам се за то време с многима састајао; шиљао сам људе од наше стране навалице у Антиохију, да чујем само шта се говори, и кога ће за Краља изабрати: Па знаш шта сам чуо? ди се год двоица тројица састану, само се о теби разговарају, вазкају се и страшно жале, што те нема онде, и што незнаду право, ди си. Многи су самог мене питали, ако знам ди си, да им кажем, па да иду по тебе, и да те прогласе за њиовог Краља. Али ја, како си ми писао, да неказујем свакоме за тебе, нисам смео никоме ништа ни казати, него сам се договорио с нашим људма, и дошли смо ево сами по тебе. То је дакле што ме је овамо дотерало. Него ајде, или сад с нама, или после, само се мораш журити, а ми идемо да кажемо, да ћеш доћи, и да приуговоримо народ.

Аполон погледа у краља и у своју супругу, а они у њега, мало поћуте и промисле се, па се онда стану договарати,

шта ће чинити. Договоре се дакле да иде после Аполон. Бошко заостане неколико дана на зактевање Аполоново у двору, па одморан и почашћен весело врати се са своим друштвом у Тир.

На фришко за тим крене се и Аполон. Пође шњиме и његова супруга Хриселида, да види како је у његовој домовини, и какви су обичаји у пофаљеној грчкој земљи, премда њему није с вољом било, да она и де шњиме на овако далеки морски пут, зашто је тешка (трудна) била: а трудним женама и болесним људма врло је опасно и ризично по мору путовати. Први дана отвори им се врло лепо и угодно време: удесни ветрови, красно положење мора и острова, крај који су пролазили, најлепше је Аполона забављало и веселило. Како који дан све је радоснији бивао: Само га је блаженство са свију страна окружавало. Пун слаткога покоја и задовољства, сваки је час излазио на уртију, изгледајући милу своју домовину, и срећан напредак свога предпријатија. Али је судбина шњиме сасвим друго закључила била. На једаред зачује се у галии међу људма неки метеж и врева, и један млад човек од послужитеља краљеви дотрчи горе књему, и кажему, да краљици није нешто добро.

Краљ дошавши доле, нађе је заиста у највећој муки. У тај ма натушти се време; облаци се са свију страна навуку; море потавни као тавна ноћ, и на једаред дигне се страшна бура. Једно зло десет гори зала за собом вуче! У најгоре ово време, кад је море у највећој бесноћи било; кад се сваки, колико и је год на галии било, највише са своим злом борио, са сваким тренућем ока горку смрт изгледајући, породила се сирота краљица, и једно женско детенце на свет произведе. Мало је ко од умрли по својој жељи прошао и вр среће своје достигао, него одлећу и нестаје и од њиови предпријатија, као варнице од врела и усјајена гвожђа, и често и томе трефља, што се и помислити неможе. Краљица у порођају обумре. Шукне глас од уста до уста по галии, да је краљица умрла. Море је једнако беснило. Колико се народ узбунио био, док се краљица није била породила, толико сад дваред уплаши се и усколеба, мислећи, сад већ неће ни престати море од беснила, како су чули да је краљица умрла. Ту сад већ више није било никаква протезања и оклевања. Мало је ко остао, који би противан другоме био: једна воља у свима оживи, и све и подигне, те изиђу пред Аполона. Светли краљу, повичу сви у један глас,

ми смо сад врло у злом стању, мићемо сви овде пропасти, јер бура нимало непопушта, него се још већма диже: са свију страна лете громовне стреле на нас; веруј, зла је топрилика! ми смо слушали од наши стари, а бог зна од кога се доба то повлачи у народу: да није добро с мртвим телом по мору путовати, него га ваља таки саранити, ако се може до сува дотрети; ако ли се неможе, а оно га треба, чије му драго да је, бацити у море. Неможе већ гора бити жалост за нас, већ што се то с краљицом догодило: али кад је тако бог дао, силом ништа, него није требе, нити је праведно, да ми опет сви кроз то страдамо, и да погубимо наше главе, а њој опет неће ништа поможено бити. Она је већ умрла те умрла, и за ништа друго није, него да се сарани, да је како до сува домаћи; или ми смо врло далеко од сува: нас је бура далеко забацила, зато нисмо сигурни ни с нашим животом, него да је пустимо у море: мртво тело у томе никакве разлике нема; та било у води, та у земљи, то је њему све једно! Цела се галија око краља окрене, кад саслуша ове речи. Дуго није ништа могло проговорити, које од љутина, које од велике жалости. Укоравао и је, што се држе којекаки будалаштина и сујеверија:

учио и је, да светска зановетања нити шта шткодити нити помоћи могу, него да је најбоље и најпаметније у свакој струци на бога ослонити се, па своје послове по мало радити. А што људи говоре, час ово, час оно да неваља чинити, није истина: паметно само ваља радити, што човек ради, па се нетреба бојати никакве штете ни назатка. Ко ме је још игда у веку мртво тело наудило? Шта ли би нама сад досадити могло? Казивао им је и лекар, који је онде био, да није краљица мртва, него да је само у порођају обумрла. Али ко ће уверити прост народ! Коли би мудоказати могло, што једаред уврти у главу, или што од стари прими, макар да је најгоре, ако само озбиљски верује у оно, да неваља, и да му више шткоди, него што помаже? У свакоме стању има много којекаки уобичајени будалаштина, а код простоте по највише: сујеверије и банетања није никог срећним учинило, него још векове трује: ова се отровна болест јавно на људма познаје, и опет јој се неможе правога лека да нађе! —

Бадава је краљ многе своје златне речи просипао! молио је, шта није радио, и најпосле претњама мислио и је умирити, па све бадава. Што је више море љутину и горки отров с таласима из себе бацало, то

је већма викао народ, да се краљичино мртво тело у море баци. Како је сад Аполону на срцу било, то ће сваки верни и срећни муж лако себи представити моћи. Колико га је жалост мучила што је умрла, толико га је дваред пекло на срцу, да је сад мора у море бацити. Нибако се није могло искајати, што је са собом повео, и што је није код оца оставио, знајући добро у каком је стању била. Али прво последње нестиже. Он узме лекара на страну, да се договори шњиме, шта ће радити: каже му, да се никако склонити неможе, да баци краљицу у море. Лекар му одговори, да је и он тога мишлења, него се ваља, вели, бојати како веће буне: ово је вода, а нас је малина, продужи он даље, што смо тога мишлења, а видимо, да се људи нешале: да смо на суву, и којекако, али овде није асне противити се, него пристати, како народ оће; јер овако да му иоле што више до густа дође, могло би и краљицу и нас све побацати у море: невелим, да ће баш то за цело бити, него само кажем, да би се тако трефити могло, па ко би нам помого? Него ја велим, кад је народ баш на то устао, да се краљица баци у море, а оно да начинимо један добар сандук за њу, и да га облијемо и утврдимо,

да у њега вода неможе, па је онда слободно можемо пустити у море, неће јој ништа бити; вода неће до ње моћи, а друго јој нема шта шкодити. Таласи ће дотерати сандук ма ди му драго под бајер, а људи се увек налази крај мора, па ко се натрефи на њега, без сумње ће га изнети на поље: трефил се, као што ја мислим, да краљица дође себи, би ће опет добро, остале ли у овом, а оно ће је саранити, па опет неће остати у мору.

Мораћу се склонити, кад видим да друкчије баш бити неможе, рекне краљ: а ти дакле гледај да се та ствар раније изреди. Кад се сандук зготови, онда краљицу обуку најлепше и положи у њега, а поглаву њену метну повелику суму новаца, и једну сребрну таблицу, на којој је изрезато било краљичино име, и место њеног рођења, и од каквог је поколења, и због шта је овако страдала; а мало ниже стајало је, ако би краљица и озбиља коме до руке дошла, ово: Пријатељу! узми ово тело и сарани га, што можеш боље и славније, а ја ти за твој труд ево леп дар остављам: што год нађеш под њеном главом, нека је твоје; све ти ја то од срца поклањам, само изврши завет мој. Кад је све готово било, онда таки пусте краљицу у море.

Међу тим дође Аполон у Родус. Овде га народ с великим задовољством и радошћу дочека, али њему није ни до чега било, зашто му је жалосни и несрећни догађај његове супруге једнако на срцу лежао, па ни зашто није ни марио, нити је знао, што се чинило. Заостане овде само два три дана, док је провидио, шта ће с дететом радити. Код Штрангвила дакле остави своју малу кћер: препоручи и њему и његовој супруги Дионисији, да на њу пазе, и чим мало поодрасте, да је учити даду, а у име њене науке и воспитања остави им новаца доста. Кћери је име надео Тарсија. Шњоме остави још једну старицу, која је и Хриселиду на своим рукама одржала и одранила, да на њу пази, и да је надгледа место матере. А препоручи још и њој и Штрангвилу, да детету неказују чија је кћи, и да има другог оца и матере, осим Штрангвила и Дионисије, док год он недође по њу.

Одавде оде управо у Антиохију. Овде застане читаво расуло. Великаши се између себе позавађали, па рашчупали државу на толико страна. Таки како је дошо, види шта треба најпре радити, да бунтовнике лакше повори, а казали су му и други, што није сам знао, зашто је било доста, који су желели, да се држава из нова подигне, и

једног доброг господара добије. Пише у Тир и у Кипар и у друга околна места, да му војска дође. За кратко време скупи колико му је требало: све поизбор детићи и јунаци под његовом управом прокушају и осведоче. Али у оно време оваки послови врло споро ишли су. Око најмање провинције требало је много времена потрошити, ако је запуштена била, док се опет поправила и у добро стање и ред довела. А овде било је свакојаки препречица и незгода, које су се после Антиохове смрти поизметале и изродиле; па док се све то истребило; док су се многа кроз међусобне ратове опустита места у прво стање и ред довела и поправила, много је година протекло.

Нека Аполон ради, што је почео, и нека му бог његове послове благослови, да срећан напредак узима, и своје намерење добро и по својој жељи да оконча, а ми ајдемо за сад натраг у Родус, да видимо, шта нам наша принцеза Тарсија ради, и како она своје младе године и дане проводи. Она је сваки дан све више и боље у годинама напредовала. Таки с почетка видило се на њој, да ће бити добра, ваљана и добродјетелна. Најлепше је женске послове изучила: научила је била добро и рисовати, му-

зику, и стихове правити, што и данас велике и имућне фамилије своју младеж и женску и мушку обучавају. Била је најлепша онога времена у целој Грчкој. У свачему је имала особити дар; чега се год латила била, тако је вешто израдила, да се свако дивио томе. Али се опет, поред свега тога, врло просто држала, као да ништа не зна: нимало није имала у себи гордости и високоумља, него је са сваким била добра и љубезна. Нена смерноћа и умереност сваком се допадала: Које год за њу чуо, а није је познавао, тај ништа тако није желио, као да је види и позна. Кад је већ Тарсија у петнајсту годину наступила била, на велику њену жалост, падне у болест њена добра старица Легозида, која је њу свагда као рођена мати држала и надгледала. Тарсија се сирота свакојако трудила, да јој помогне; али све бадава: године кад изиђу и живот ослаби, ту онда друге помоћи и надежде нема, већ скрстивши руке, па у мрачни гроб! Видећи старица, да је близу гроба дошла, узме тужећу принцезу за руку, прикучи је своме срцу, пољуби је и рекне: драго дете моје! сад је дошло време, да ти једну велику тајну откријем, коју сам до сад свагда и силом од тебе таила. Шта мислиш, настави даље слабим гласом

болна старица, шта мислиш Тарсија моја, би ли знала, ко су твои родитељи? Како неби знала, одговори Тарсија: Штрангвило је мој отац, а Дионисија моја мати, а Филомаца опет моја је сестра. Није, није кћери моја, ти се у томе вараш; твој је отац један између први краљева у Азији: њему је име Аполон; а твоја мати Хриселида такође кћи је краља Алтристата христопољскога. Она је сирота на мору умрла, кад је тебе на овај свет произвела. Нено тело тако још онда бацили су у море. Тебе је твој отац донео овде у Родус, и код овога Штрангвиле, кога ти за оца држиш, оставио те је, да те он одрани и воспита, а заповедно је и њему и мени, да ти ништа неказујемо за њега, док год он сам недође по тебе, и некаже ти, да је он твој отац, а ти његова кћи. Ја сам твоју матер на моим рукама одржала и одранила, па сам, богу фала, одржала и тебе, и дочекала сам, што сам желила, да те видим, да си паметна и разумна. Ја умирем, по божијој наредби, а ти остајеш овде, ди и јеси, док ти недође отац и неодведе те, ако буде жив. Али ме то још највећма на срцу тишти, и овај мој последњи час оптерећава, што не знам право је ли жив: Ево већ петнајст година, како се ништа за њега нечује, па се

боим, да није ди у рату погинуо. Он ће за цело доћи, ако буде жив, и немислим да ће давно бити, него ти послушај што ћу ти казати, па међу тим гледај, ако ти кад до руке дође, те моје речи употреби на асну: твој отац оставио је овде код Штрангвиле у име твоје дворбе и воспитања двеста таланта, или ако би он по случају умро, да можеш поред ти новаца своју срећу добити. А што је било најскупоцении ствари твоје покојне матере, само је нешто са собом однео твој отац, а друго је све овде остало; а да си сигурнија, ако би Штрангвило реко, да тога ништа нема код њега, сво ти све побиљежено у руке предајем. Ја сам спазила од неког времена, како си ти мало поодрасла, и почела се међу твоим другарицама одликовати, да су они сасвим друкчији, него што су у почетку били: све ми се чини, да мрзе на тебе, и да те баш неглеге најрадије. Ако видиш дакле, да те они окупе са злим, и да ти мира неухваде, а ти само изиђи на пијац, па обгрли ону мраморну са златним натписом украшену штату у, и повичи, да си ти једина кћи онога, коме је овај знак чести ради и спомена подичнут: кажи да те је отац код Штрангвила на воспитану оставио, а он сад да те Злостави, па ћеш видети, да ће

цела варош за тебе устати. У прочем, слатка моја, нека ти је свагда стра божи у срцу: на њега једног само ослони се, па нећеш на земљи остављена бити: Бог је отац и бранитељ свију сирота и страдајући. Моли се свагда за твога оца, да га бог поживи, и да га очима видиш; спомени кадкад и твоју покојну мајку, а и на мене, драго дете моје, немој заборавити, па збогом, збогом Тарсија моја, мој благослов нека те свагда по путу живота срећно руководи. — С овим речма добра Легозида загрли принцезу, и на њени руку издане.

Благодарна Тарсија да јој таки на бре-гу мора, ди су Христјани једну малу црквицу имали, један надгробни камен подићи, ди је после сваке недеље по дваред долазила, по дикоју сузу благодарности испустити, и фришким цвећем гроб јој обасути. Овде је свагда и свога оца спомињала, кога је само једаред у веку желила видити: ту је и својој покојној матери многу топлу сузицу посветила.

Тарсија је још неко време добро живила. Изилазила је кадкад с Филомацом другарицом као и од пре у шетњу, али је увек у сваком друштву боље примљена била, од оне, зато само, што је смернија била, и што се знала прикладовати за друштво.

Филомаца се увек на то тужила матери, и најпосле већ неусте никуда ни ићи шњоме. Мало по мало све већма стани на њу мрзити. Дионисија на једаред сасвим и спизми се на њу, тако, да је већ више ни у кућу није гледати могла. Рђавом човеку и жени најлакше се омразити, зашто њима ни Анђо с неба неби свашта по вољи могло учинити: ако рекнеш или погледаш у њи у невреме, про пао си, а особито ако учиниш што преко њиове воље, што њима није по ћуди, макар се ништа њи и нетицало. Сирота Тарсија никоме ништа није скривила била, а што се њој свако радије јављао, то ме она није ни најмање била крива; тога се и данас трефља у свету, и било је од увек. Али пакосна Дионисија није тела тако да мисли, него ни за што стане опада-ти сироту Тарсију пред своим мужем, и наговарати га, да гледа ма куд' да је уклони из куће, само да јој није на очима. Штрангвило фришко склони се на то; сваки дан све већма и он стане мрзити на њу, и већ ништа тако желио није, као да је скине с врата, само да њене новце, као што му је жена улила у главу, сасвим себи прикопира и присвои. Али је тешо то израдити било, а да се други људи несете: ако је само истера из куће, а новце њене код себе задр-

жи, она ће отићи другоме, и казаће, као што је њена старица Легозида пред своју смрт научила, па је онда пропао, и он и његова Фамилија, а томе се он и сам од прилике надати мого. Мучно је дакле овај поса израдити било, а да и себе неували у зло. Дуго се Штрангвило око тога мучио: дуго је мислио, да какав згодан начин пропаће за то, па бадава: најпосле досади му се мислити, па се скоро и разљути на жену, што га је навукла на то, да без невоље главу лупа. Он се дакле неусте више с тим бавити, него преда сву ту бригу својој жени и кћери. Њи су две непрестано мислиле, како би се тај поса најзгодније извршио. Међу тим рекне једаред Дионисија кћери: ево већ петнајст година, како ништа за Аполона непујемо: он је без сумње до сад већ морао, или наравном смрћу умрети, или ди у војсци погинути, јер да је жив, морало би се што то за њега чути. Тарсија је јамачно ма од кога морала чути; ако нико други, казала јој је њена старица на самрти, шта је њен отац код нас поостављо. Она је сад већ на сву меру дошла, разумна је, свако је радо има, и тако ј држе и поштују, као да знаду чија је, па ће јој доћи штогод у гкаву, те ће нас оставити, јер смо јој већ доста које у чему нажао учинили, и заме-

рили се. Док је мала била, лако је било, могли смо чинити, што смо тели шњоме; али сад је већ сасвим друго; сад је већ почела држати на себе, и све ми се допада, да јој већ долази у главу, што смо чинили од ње; али ми није низашто толико, него ако дигне своје новце од нас, онда смо сасвим пропали, зашто за толико година, од како су код нас на остави, сигурно је интерес капитал престога, па нам га неће ни кућа ни сва сермија нама залећи моћи. Цаба и аратос, и кад је она и дошла у нашу кућу! — Доста би рђаво испало по нас, рекне Филомаца, да се тако трефи; а тако ће по свој прилици и испасти, ако се нафришко чему недосетимо, и ту ствар неизредимо, како је по нас боље. Знаш шта сам ја смислила, настави реч Филомаца: ми се никако друкчије неможемо боље осигурати, већ да дамо Гарсију кроз кога убити; а то нам нико боље и поузданије неће извршити моћи, него наш роб Теотим. Он има жену и децу, а живи и онако увек незадовољно, па ако му слободу обречемо, он ће сигурно ту тајну на себе примити, и сав посао извршити, како треба. Филомаца ово изрекавши, оде таки по Теомима роба, и доведе га управо матери у собу, која му нама, без сваког обзира и е тра, стане овако

говорити: Теотиме, кажи ми право, је ли ти већ робовање додијало, и били желио опет кад слободу уживати? Госпођо! нико чини ми се неуме тако слободу ценити, као ја, одговори роб, јер знам како сам живио, док сам слободан био, а познао сам, како ми је сад: овако живити, већ ми је дозлогрдило, како дакле неби желио једаред зла и напасти ослободити се! Дакле добро, рекне му Дионисија, сад је дошло време, сад имаш прилику да можеш и слободу добити, и лепе новце покрај тога заслужити, само ако ми се обећаш оно учинити, што ти рекнем. Роб незнајући, како ће њено зактевање бити, обећа се. Она му сад каже, да је њена воља, да он Тарсију убије.

Роб чувиш то, сав се згрози и стресе од стра. Госпођо! рекне он, каки је свирјепи и паклени дух те јадне мисли у тебе уселио? Како би се ја таког гнусног злочинства примити мого? Та Тарсија је од нарави добра, она је врло благе и поштене душе, па у чему би се она теби тако замесрити могла, да си је наумила убити. Мени је доста и онако зла и беде, а да то још учиним, онда већ неби ни жив остао; јер без сумње, кад би се прочуло, да сам ја убио Тарсију, и да сам невином крвљу моје

руке очаљао, било би свашта од мене: јур-
ве би и мене онај исти ма живота лишили,
а ако ћу право рећи, то би и заслужио.

Ти њу добро непознаш, уће му у реч
Дионисија: она одвише злу нарав има: она
мени и моим кућанима таква зла и непри-
лике чини, да се исказати неможе; ја је
заиста немогу више живе очима гледати.
За њу нико ништа незна, ни чија је, ни од
куда, нит' има оца ни матере, нити кога
другог од рода, да се имаш чега бојати; а
неко други, мислиш, мари за њу, да од ње
какав рачун тражи? У онај ма, кад је неста-
не, ко је познаје, мало ће фалити за њом,
па после била, па није, као да је нигда није
ни било на свету. Да, зар мислиш, нечо ће
доћи по њу, да је тражи; јест да, неко га
ја брига за то: свака чуда за три дана; про-
ћи ће то и забашурити се, као ништа. Ниш-
та се ти неплаши, Теотиме, него то сло-
бодно учини, што ти кажем, на ћеш лепо
твоју слободу добити, а добићеш и новаца,
као што сам ти обрeкла, па можеш ићи,
куд' ти драго, а можеш остати и обде у ва-
роши, ако ти је воља, па живи с твојом Фа-
милиом по својој вољи и без бригае. То ћеш
ти најзгодније на грбу њене покојне бабе
извршити моћи, зашто она тамо сваке не-
деље по дваред рано одлази, те плаче над

гробом њеним, и фришким цвећем посипа га и облаже. Сутра јој је опет време да тамо иде, и би ће још пре зоре тамо. Ти само здраво урани, како ћеш пре ње тамо бити, па кад је видиш над гробом њене бабе, а ти гледај, те је онде и уби, па или је онде сарани, или је баци у море, и онда дођи мени, па ћеш све потпуно од мене добити, што сам ти обећала.

Више ни речи непроговори Дионисија с робом, него га таки отпусти од себе. Роб врати се од ње врло шалостан: То је страшно за мене, рекне он, моја је судба опакка! Дакле ћу се ја само онда ослободити, кад туђу и невину крв пролијем! Никако друкчије? Људи! о, каки су погани ваши закони! У чему сам ја толико сагрешио, да сте од моје куће раставили и у ропство бацили? Ко Вам је дао ту слободу и законе, да земље, које у сваком миру и срећи цветају, нападате и опустошавате, да људе из њиови сопствени добара, без сваког узрока и кривице разгоните и у ропство одводите. Моју сте кућу неправедно сажегли, једног слабог и немоћног старца у њој сте убили, а мене сте с мојом женом и ситном дечицом продали, да, из слатке слободе бацили сте ме у ропство Добро, кад је тако, дакле од сад и од мене свако уср-

дије на страну, немарим; кад су други са мношвом тирански поступати могли, зашто неби и ја? није друго, оћу дакле и ја на исти начин мене и моју тужећу Фамилију овога сужанства да избавим.

Ове мисли мало роба ублаже. Он устане што је год раније мого, обеси своју сикиру о руку, и оде на гробље. Овде се сакрије за један жбун, и уподоби се горском вуку, који брижљиво у помрчини за тором чучећи, кротку овчицу гледа да увреба. Али му Тарсија није дала дуго овако чекати: она те исте ноћи сновијајући, да је са својом старицом била и разговарала се, и да јој је она рекла, да дође к њој, устане сад много раније, него што је обично устајала, обуче се брже боље, узме своју котаричицу, коју је још исто вече с цвећем напунила била, па оде на гробље.

Али истом што гроб цвећем обаспе, и стане се богу молити, а роб Теотим искресне, зграби је за перчин и обали на земљу, па онда узме сикиру и замане, да јој на ма сву главу у прсак сможди. Уплашена Тарсија дигне очи малчицу горе, и познавши свога убицу, рекне му: Ах, Теотиме, зар си ти то? Дакле сам ја то од тебе заслужила? о боже! таква дакле међу људма царствује правда: љубав и добротина своја

ближњи са смрћу наплаћивати! Је ли могуће, о Теотиме, да би ти могло од мене то учинити? Кажи ми бар, од све туге моје, у чему сам те тако увредила, те си тако страшно на мене полетио? Зар ја за моја толика добротинства, која сам теби и твојој тужећој Фамилии чинила, и за онај дарак, кои сам баш јуче твојој жени из једне само љубави и милосрђа у руку тушнула, да себе и твоју дечицу одене и покрпи, смрт заслужујем? Ах, та промисли се само, како је намерење твоје!

Речи Тарсине косну се живо срца Теотимова. Бог ми је сведок, добра девојко, рекне он, да те ја неубијам: Дионисија, њен муж и њена кћи убијају те, а ја сам само онај алат, с којим су они своју освету на теби извршити наумили: то је њиовог поганог срца давнашња жеља и задовољство. Нико незна како је на моме срцу, ни ти сама то неможеш знати: мени је тако тешко, да већ горе бити неможе, што је та јадна коцка на мене пала, да ти баш од моје руке погинеш: ал' друкчије бити неможе, јер се нигда ропства ослободити нећу.

Добро, кад је тако, рекне Тарсија, кад друге помоћи за мене нема, а оно молим те, Теотиме, допусти ми бар толико времена, док се богу помолим, и док му моју

праведну душу препоручим; а моју крв, коју си, видим, из нужде пролити наумио, праштам ти; а кажи и Дионисији и њеној кћери то исто, и да се нигда за то пред престолом Божиим на њи потужити нећу! — Теотим мало од ње отступи, а она падне на лице, и са сузама земљу оросивши, настави своју молитву — — — У исто време доплови пуна једна лађа морски ајдука, и за тили час створе се на брегу. Роб Теотим кад и опази, уплаши се, побегне мало на страну, и сакрије се за један грм. Ајдуци дођу управо Тарсији, дигну је пола мртву са земље, и шњом поите у лађу. Неописана је била радост ови дивљи људи, кад су видели, баке је лепоте и дражести Тарсија, јер су таки још напред знали, да ће за њу велике новце добити.

Теотим видивши, да су се Ајдуци с лепом Тарсијом здраво поудалили, врати се и он натраг, и казавши Дионисији, да је већ Тарсија мртва, прими од ње све потпуно, што му је год обрела, и ослободи се.

Таки други дан прогласи Дионисија, да је Тарсија умрла, и позове мало и велико у њен спровод. Она је још у почетку, како је наумила била ово злочинство учинити, дала на страни један образ, како би Тарсија мртва од прилике изгледала, потајно од

воска салити. Овај образ она и њена кћи тако оправе и обуку, да нико жив није мислио, да није права Тарсија. Варошани кад су то чули, врло им за Тарсијом жао и тешко буде, с тим више, кад су чули, да је Тарсија кћи онога њиовог доброчинца који им је у њиовој великој нужди с раном помого, па се покупе сви, и с највећом парадом испрате га и саране. После тога над гробом њеним подигну једну малу црквицу.

Ајдуци међу тим дошавши до Хелеспонта, договоре се њи неколико да иду у варош Лампсаки и да је продаду. Овде је за њи била највећа згода, ди су могли с оваким трговинама пролазити. Њи тројица преобуку се у трговачко одело, и пођу с Тарсијом на продају, а други остану у примору у једној адици с лађом. Неотевши управо од мора у варош ићи, да неби људи рекли, да су ајдуци, зашто се онда тамо понајвише ајдука на мору налазило, него ударе преко једног луга, намеравајући на прави друм изићи, куда и други трговци иду, који с прикупљеним робовима тргују, и друге којебаке еспапе и трговине провозе на продају. Кад дођу око полак луга, стане Тарсија плакати и проклињати своју судбу и живот. Ах, боже! плачући говораше она: оћу л' се кадгод у веку смирити! сјед-

ног зла дошла сам на горе, и бог зна како ћу још до послетка проћи, коме ли ће ме ови мои чемерни пратиоци продати. Мајко, ах, мила и драга мајко! родила си ме по своје зло на овај свет: твоје кости на миру почивају, а како твоја јединица пролази, како она страда у својој најлепшој младости. Сад би требало, да је срећа, најбоље да живим, у милом наручју оца и мајке, а мене како кои дан сретају све нове беде, и пролазим као ни једна моја друга. Да ме је бар Теотим роб убио, како му је заповедила била његова господарица Дионисија, те би се бар до јако смирила, и неби данас за ништа више знала. Ајдуци њене речи нису ни узимали на ум, него су све једнако напред измицала. На једаред, већ пред само вече, зачује се некакав са стране од, и у исти ма искресне пред њи један млад човек: стани-те! још идући повиче он, пуштајте тога роба, ако сте поштени људи, и станите, да се разговоримо, или ће сад бити од вас триста чуда и сијасета. Тарсија врисне! а ајдуци се и неокрену на његове речи. Он сад разљути се, како нигда није, и као какав лаф полети на њи. Како дође, та и посече једнога. Девојка клоне као кап на земљу од стра. Друга два ајдука таки с места

ударе на овога. Ево кирије без новаца, и чему се човек надао неби. Од њи троице учини се читав и страшан рат: зајечи шума и воздух над њима од звекe оружја. Али се та борба фришко оконча: погине и други ајдук, а трећи нада бегати; али и њега лоша срећа стигне: овај потегне стрелом за њим, и обали га у првом тренућу ока на земљу. Сад се врати натраг, да види шта ради девојка. Она је с почетка у највећој опасности живота била, него се опет све на добро окрене. Она кад се мало освести и дође к себи, падне јој на памет, шта је мало пре било, па се опет да изнова у јаук и туговање. Дакле још је мало зла за мене било, рекне она, него треба и више још да страдам? То је управ', што сам мало пре рекла: идем све са зла на горе. Дакле и ајдуци нису сигурни од други ајдука? О људи! та колико вас има такови несрећника на земљи!? Дакле ви друго ништа и не радите, него само идете, да друге поштене и мирне људе нападате и злоставите! Не жалите брат брата, а и сами себе: проливате своју сопствену крв, а без сваке невоље, само да другом наудите. Боље бистопута било, да се латите каки други правичнији послова, а да се манете тога, што и вас саме баца у погибо, па би вас за то и

Људи волили; били би цару и отечеству одасне, и бог би вас благословио, као и друге радиве и поштене људе, и живили би много срећније и задовољније на свету. Какав је то чемерни занат и посао, отимати туђа добра, убијати један другога, и проливати крв туђу! Паметни људи живот свој штеде, што више могу, и пазе, да га учему непозледе, да пре времена нелегну у гроб; а вама се то чини као ништа! Али тешко нама, кад поред вас и ми страдати морамо. Ево шта ја сирота ни крива ни дужна трпим: па да сам бар и ја овде пала и умрла, те би ми туга спала са срца, и смирила би се једаред у црној земљици, а онако ко зна још на што ћу доћи, каква ли ме зла очекују. Ах, шта дуже чекаш ту код мене, после дугог плача и уздисања проговори она: ако Вас још више има ту дигод у шуми, дођите и убите ме, те учините једаред крај моме бедном животу.

Неплачи добра девојко, рекне овај, не губи себе, доста ти је већ туге и невоље било. Ништа се неплаши мене, ја нисам никакви рђав човек ни арамија, нити сам дошо овде, да тебе заробим. Ја сам син једнога Архонта *) овде из оближње једне

*) Овако су се звали фирштови и поглавита господа у слободним градовима и варошима у грчкој.

вароши, и име ми је Атанагор, па сам још јуче изишо у лов. Никад ми се тако није трефило, као данас и јуче, да баш ништа нисам уловити мого; то је ваљада твојом срећом тако, јер да сам што то уловио био, отишо би давно кући, а онако задржао сам се ето до сад. Ја сам доста подалеко у шуми био, кад су овуда с тобом ови ајдуци ударили били. Ја неби ништа ни знао, нити би мислио, да има каки рђави људи у шуми, и могли су, несрећни, промаћи и одвести те, куда су наумили били, те би може бит' довека остала туђа ропкиња; него ми се неки јаук и запевање причује, и то си наравно ти била: послушам мало боље, и заиста уверим се, да неко плаче, и да је у нужди, те тако ома полетим овамо, и ето видила си, шта сам учинио. Небој се дакле ништа, него ајде за мном: овде близу има једна кућица, ди један врло поштен човек са својом фамилиом живи: он ће те сигурно приватити за неко време, јер је и он доста пута за свога века био у нужди; а и ја сам познат шњиме, па ћу му говорити, да те прими. Ја би те водио са собом у лампсаку, одакле сам ја, али нисам рад, зашто би људи свашта мислити могли, а и онако је код нас у свачему врло рђав обичај изишо. Него најбоље, би ћеш ти код тога чо-

века, за кога сам ти казао, а ја ћу те надгледати, шчим год узмогу, а и њему неће бити криво од мене.

Тарсија једва се мало утиша, зашто се све бојала, да није и ово какви горски ајдук, и све је у страу била, док год није на место дошла. Таки први дана допадне јој се овде у овој малој и простој кућици живити. Како кои дан, све јој се већма милио прости живот. Кроз кратко време на све се навикне, и већ друго ништа ни желила није, него што је онде имала. Осим свега допадала јој се дружина у овој кућици: две прекрасне кћери и једнога сина имао је њен домаћин, с којима је она своју велику забаву и задовољство имала. Она је њи помало учила читати и писати, и друге којекак грађанске послове радити, а они су опет њу на пољско које шта, привикавале. Она је сама на њи наваљивала, да јој кажу, и да је уче, што виде да незна у пољскоме послу. Ко је шта рад, и на што вољу има, на оно се фришко и навикне, и неможему нигда дотешчати. И она фришко се у свему извешти и упути, и већ знала је, шта зактева кућа и пољско стање, па више није ни питала, како се шта ради, него је све сама, како је кад до чега доспети могла, као у игри весело и ваљано радила и извршивала.

Тако је она сваки дан радила, па је у томе желила и век свој провести. Нека је дакле, нека се забавља, како је почела, а ми ћемо се опет мало натраг повратити, да видимо, како је Аполон прошо, и шта је најпосле наумио и наканио радити.

Он облада целу Сирију; уведе и утврди законе и ред, и чак после петнест година, кад је видио, да свуда тишина и мир влада, и да је по својој жељи стекао добро и верно поглаварство, на које се у свакој струки поуздати и ослонити може, крене се у Родус по своју кћер Тарсију. Врло је зла прилика за људе, кад им се изненада какова несрећа догоди. Штрангвило кад је чуо, да се Аполон, кога су већ међ' покојне записали били, у пристаништу наоди, збуни се и уплаши тако страшно, да није сам знао шта да ради, нити је знао, како ће пред њега изићи, ако га позове, а томе се наравно на сваки начин надати морао. Али његова супруга Дионисија није се ни најмање уплашила била, него је још и њега зато посовала и ружила. Кад Аполон позове Штрангвила преда се, онда му рекне Дионисија: идем и ја с тобом, и ја ћу место тебе говорити, а ти само ћути, те гледај готова посла. Светроје изиђу у црнини пред Аполона! Он кад и угледа овако, таки га

тикне у срце: различне мисли и нека ватра обузме тако његову оптерећену душу, и тако се уплаши, као да је јамачно знао, шта ће се догодити. Камо моја кћи, овако уплашен повиче, зашто и њу нисте довели са собом? Ах, великомоћни господине, камо та срећа и по нас и по тебе! Волила би и љаду пута да ме нема, или да сам у земљу пропала, него што ти морам оваки жалостан глас донети: Твоја Тарсија, господине! ах, боже! твоја лепа кћи, дика и понос целог Родуса, огледало добродјетели, и зеница свију овдашњи грађана, ах! на жалост и велико огорчење наше, ево већ година дана како се се у вечност преселила! Овде сад ова прељута аспида ућути, и тако се стане притварати, као да јој од тешке и велике жалости триста прељути ножева срце парају! — Ево какви утвора на свету има! ко би мого рећи да је паклена Фурна гора од ове? Семе им се затрло, ако и још оваки има на земљи. Аполон, кукавни отац, као громом поражен, наједаред занеми: погледа на небо, уздане, ах! по дугом ћутању мало проговори, нисам се ја овој несрећи надао! То му је све било и више ни речи ни с ким' непроговори, него таки окрене главу, и свој пут предузме даље, сам незнајући куда и на коју страну.

У томе нанесе га време на један мали остров близу Лампсаке. Немогавши овај дан никуда даље ићи, узме пред вече неколико људи са собом, и изиђе на остров. Дивота пољска и красни изглед овога предјела, мало помало измами га далеко од мора. Замишље које о чему и о својој туги, постои неко време ниским ништа негово-рећи, па опет пође у напредак. На једаред причује му се неки умиљати глас музике. Он сад пође са своима управо тамо, од куда је глас долазио. Наиђе ту на једну малу кућицу. У њој спази око ватре троје чељади, једну средовечну жену, и двоје одрасле деце, једно мушко, а друго женско. Постои мало и послуша, ал' никога невиди у њој да свира. Макне се опет мало даље, изиђе сниже куће у једну башчу, и у вр ње чује исту свирку, што му се из далека причула била. Кад дође близу, види две младе девојке; једна је имала свиралу у рукама, и тек што је престала свирати, чује ове речи: Али је красно и лепо вече; велика тишина прострла се по земљи; нигди се ништа нечује: све почива у милом наручју слаткога санка! звезде се просуле по небу, и месец као цар украшен међу њима диже се у својој сјајности на далеки пут! Божице, рекне она другој довојки до себе,

ти би може бит већ спавати ишла, ал' мени се нимало не дрема; ја би овде овако осванула, па би се само питала овим красним даровима, што нам је јестество дало. Ти неосећаш, драга моја, како је пријатно за човека једно овако вече; али га ја ни шчим на свету променула неби. Ја осећам вечерас у овој нашој пустињи, у томе само, што очима видим, што никакав султан у својој највећој слави за свога века помислити неможе: за мене је то тако данас, што може боље и радосније за живо створење на земљи бити. Пун је лепи дражести овај наш предјел за чисто и чувствително срце: Колико год пута човек очи отвори, све нешто више наоди, што му живот услађује, и што га привлачи слаткоме покоју. Ја кад сам дошла овде, мислила сам, тешко ће ми бити, зашто сам тако у својој глави наодила, да је све оно добро, што се по градовима налази. Али кроз кратко време сасвим друкчије станем мислити: овде се и срце и душа моја сасвим преобрази, вид ми се отвори бољи, прогледам и пробудим се, као из мртви, за нови и бољи свет и живот; заборавим за све прво, као да нигда ништа ни познавала нисам, а ово садање омили ми се, постане познато и најбоље, као да сам се родила шњиме.

Још нико незна у нашој кући, драга Божице, како сам ја до овога стања дошла. Теби ћу сад првој то казати; казаћу тикоје мој отац и мати, и како сам одрасла: али веруј ми, да све оно ни зашто држим, спроћу овога живота.

Још док није почела она даље приповедати, краљ се привуче ближе са своим људма, да чује добро, како ће она свој разговор окончати. Она стане приповедати своје пређашње стање: али Аполон, разумевши истину њени речи, није се могло дуже уздржати, него таки скочи с места, и полети њој у наручја: Тарсија, мила кћери моја, повиче он, ах! — — У исти ма Божица скочи, и поити у кућу оцу и матери да јави шта се догодило. Како дође, та и повиче: слатки отац! Наша Тарсија! ах — па онда ућути. Но шта је, шта си се тако засопила? Да се није Тарсији какова неприлика догодила? говори, да нестоим ваздан овде с тобом, је ли јој помоћ кака нужна? Њој је дошла те кака помоћ, слатки отац, одговори Божица, тамо је неописана радост; ал' шта ћу ја да казујем, ајде сам, па види шта је. Кад дођу тамо, пратиоци краљеви на једну страну посавијали се, поиздизали руке к небу, па се диве чуду ненаданом: а на другој страни краљ с Тарси-

јом, у наручју једно друго обгрлили и приљубили, проливајући радости сузе дуго се ништа није чути могло; велика тишина и на једној и на другој страни почивала је! — Чак у несетно доба, као од неког милог санка разабравши се, умиљати говор зачује се: Тарсија, јединице моја! опет ми те је милостиви бог даровао! Ја сам Аполон, твој отац, драго дете моје! Ти си ме у неописане жалости пропаст бацила била; али сад видим шта је: него срећа, те се тако ствар окончала. —

Међу тим Божица у кућу, запали машалу и доне се. На једаред тргне краљ очи на страну, поћути мало и промотри — шта, рекне, међу ђер ја овде још некога познатог видим! Узме сад Тарсију за руку, и приступи мало ближе. Шта, дакле озбиља ти си Срећко? Србљине верни! нигда те нисам мислио очима видети! Како оста жив, да од бога нађеш, од онаке страшне напасти, и неприлике, коју смо код Лемноса имали? Ја сам мислио, неће нас ни један напоље главе изнети, па богу фала, ето се опет живи виђо смо; а можда је још ко изишо, па живи дигод у пустињи, као и ти овде. Шта ће рећи Бошко, док те угледа. Овај срећко дошо је заједно с Бошком из Требиња, и био је код Аполона у служби,

као и онај. Овде они приповеде један другоме, како су се из мора избавили, и шта су после које ди до њиовог састанка провели и претрпили. Ту и Тарсија приповеди прикључекија свога живота, и најпоследње како је Атанагор од три ајдука ослободио, и како је увек са сваким добром надгледао и помагао. Аполон пошаље таки по Атанагора. Овај кад дође, рекне му он: добри и вредни младићу! Шчиме би другим твоје поштено срце и твоје красне заслуге наградио, него са оном руком, које си се ти као непознат примио: ти си моју кћер избавио од рђави људи, и надгледао је до данас, а ја ћу од сад тебе: прими ову руку од мене, за нак моје највеће благодарности и награде, и буди ми син. Атанагор поклони се и пољуби Аполона у руку. Ништа ми није жалије, рекне Аполон, него кад сам био у Родусу, кад ми је Дионисија приповедала за моју Тарсију, што је нисам питао, од каке је болести умрла, и да ми је показала била, ди јој је гроб. То је баш требало упитати, рекну сви други, него то би се могло и сад учини. На то Аполон пристане, па сутра дан таки крену се сви на пут. Кад дође у Родус, онда таки јави, да се местне старешине код њега скупе, али шњима да буде и Штрангвило и Дионисија. Овај са-

бор недопадне се овим последњима. Кад се сви дакле искупе, онда Аполон стане овако говорити: Моја господо, ја сам пре био овде: Казато ми је онда, да је моја једина кћи умрла, а иви сами ваљада знате за то. Мене тај жалосни глас страшно збуни, па сам отишо одавде, сам бог зна како, а нит' сам се известио шта јој је било, ни од каке је болести умрла, или да сам бар за гроб њен разумео, па да сам отишо на њега и изјадиковао се и исплакао. Него сам сад дошо у име тога, да ме истом душа неболи, и ево пред вама !свима нека мој пријатељ Штрангвило и Дионисија кажу, како што је било, да знам бар од све туге моје, какав је узрок смрти моје миле кћери. Дионисија као какав виловски коњ избечи се, па стане с таком мајсториом говорити, да је свако мислио био, тако је, коме та ствар није позната била. У исто време њеног туговања, кад се она највећма почела жалостити за Тарсијом, отворе се врата са стране, и Тарсија уђе унутра: Доста, доста пријатељице, рекне она, поштеди себе, немој се тако јако за мном жалостити, ја сам богу фала све срећно претрпила и преболела. Никакви грома удар неби мого већма ову женску утвору поразити, него што су је речи Тарсине поразиле, и кад је њу

пред собом угледала. Ни она ни њен муж
 једне речи нису прословити могли, него су
 били само очи оборили преда се, и као
 тврди зид укочили се једно нуз друго. Зло-
 чинство неможе без своје сопствене штете
 остати. Зао и неправедан човек или раније
 ил' позније мора зло проћи, а невиност
 триумфираће мачак с оне стране гроба. Ко
 би се томе неверству и такоме злочинству
 од вас надао, рекне Аполон, Ја сам вас
 држао за моје најбоље пријатеље, па сам
 оставио код Вас моје једино дете, да га ви
 место мене одржите, а ја би вам за то као
 отац вратио љубав. Али ви сте ваше обећа-
 ње погазили: мене сте изневерили, а моје
 дете дали сте на смрт, што никакав крш-
 тен човек, који (иоле поштења и љубави у
 себи има, и кога нигда видио нисам, учинио
 неби. Срамота! Поглавица и судија,
 па тако страшно и гадно дјело учинити!
 Шта ће ти рећи други свет за то! Вредно
 је и заслужио си, да те човек убије за то;
 али ти ја опет праштам, да нерекнеш, да
 сам једва дочекао, да ти се осветим. Баш
 ти фала, драги отац, рекне Тарсија, на то-
 ме твоме милостивом изречењу. И ја сам те
 сама тела молити да им опростиш, јер ми
 је и опет жао да пропадну, ако и јесам ја
 кроз њи доста пропадала и страдала. Што

је било било, сад се већ непоправи и неисправи а: да опет и они страдају, ми ништа неби бољи били, него би нам се још многи и наругати мого. Праштам дакле и ја и Штрангвилу и Дионисији, и њеној кћери Филомаци, а и робу Теотиму, па нека се у напредак боље и поштеније владају.

Ко је год чуо за то, свакоме је за дивно чудо било, како је мого Краљ спрам онолике увреде овако њи помиловати. Па и Принцеза, знајући добро како су њој поступали, и шта је због њи препатила, и опет опростити им, то је сила милосрђа и премлого љубави.

Ретко се на данашња времена овакови догађаја трешла. Истина, ко чини зла у свету, тај треба да се каштигује, јер се друкчије неби нигда искоренило зло из света, него би се још већма умложавало, и нигда поштен човек неби сигуран био ни у својој кући, а камо ли на путу, а особито кад би се великаши и поглавице навадили зло чинити; али ди човек неправедно страда, па опет неможе помиловања наћи! Данас комшија комшију, и рођени брат брата неможе да гледа, него све ради, да му нашкоди, и да га у зло ували. Нема онога на свету, који погрешити неће, саме речи Христа спаситеља сведоче, па опет људи

на то непазе, нити гледе да оправдају другог у несрећи, него му се још свете, као да се њима неможе трефити онако исто зло! Данас мо добри један с другим, да нигда боље бити неможе, веселимо се и љубимо, и разговарамо се за свашто, а сутра што год се трефи, завадимо се и поречимо, па нас ома свако зна; откривамо један другог тајне, и износимо којешта, што нигда није ни мислило бити. Ако се замеримо коме, таки гледа да нам се освети. Слуга згреши своме господару за мало што год, или му каку малу штету учини, па му неће господар да опрости, ако се како и неотице трефило, него га секира и мучи, док год здраво неискали срце на њему, и док год своју штету ненакнади. Зато сваки човек, који је рад мирно на земљи живити, да нема ни с ким никаква процеса и да нестрада, треба прво да је поштен, па онда треба да пази на сваку своју стопу и на сваку реч; добро ваља да жваће шта ће пред ким' рећи и радити, јер је мало онакови срца, као што је Аполоново и Тарсино.

Аполон свршивши овде сав посао, што је имао, опрости се с грађани, па онда опет са свима своима врати се натраг. Његова је жеља била, и то је сасвим закључио био, да се више нигди незадржава, него

да иде управо у Христопољ, да види, је ли му још таст жив. Сад је већ све стеко, сад му је срце на месту било, и већ више толико (тако му се чинило) није имао шта желити. Шун слаткога весеља и радости, ди је год кога срео, и ди се с киме састао, поклањао је и даривао с новцем и са свачим нештедице. Нуз пут помаго је школе и шпитаље и друге вредне и асновите ствари, које су помоћи требале, и то је све прегледао и обилазио, у каком је шта стању и поретку.

Кад дођу у Ефес, и ту тако изиђе да види, како је ди, и да обиђе школе и шпитаље, и по своме обичају да и дарива. Народ га овде дочека врло весело и уредно, и ди су год што лепо и знаменито имали, што је било вредно видити, тамо су га по његовом зактевању водили. Кад су већ много које шта видели и прегледали били, онда га одведу и у једну школу, ди се женска младеж учила. Ова је школа била пуна млади девојчица. Аполон чисто се убезекне од милина, кад дође унутра. О људи, људи, баки су чудни путови и прикљученија вашег живота! зло и добро, радост и жалост, све је то једно с другим скопчано и измешано. Једном се нада човек, а друго га за врат згађа, и често, што нигда и не-

мисли, догоди му се. Једно га сад побије, баци у жалост и у несрећу, а мало час опет се разведри небо над њим, обасје га сунце и развесели. Врло је тежак и незгодан бич судбе, кад кога изненада ошине: али кад нам се што добро, повољно и асовито трефи; кад нам се срећа изненада јави, кад нам ко дође, или кога застанемо ди, ко нам је мијо и драг, онда смо опет много веселии и радоснии, него што можемо обично бити. Покрај свега зла, што човек кад кад препати, и праметне преко главе, опет се оабрити и развеселити може, само кад му неочами зло над главом.

Аполон силу којекаки зала праметнувши преко главе, све му после једна радост иза друге стане се јављати. Дошавши овде у школу, и немислећи на друго што, осим што му је пред очима било, није се ни обзирао никуд', нити је итио у напредак, него је све потенани прегледа један па други предмет. Наједаред неко чак у вр школе повиче: Ах, он је! — У исти ма учини се велики жубор: сва школа узаври од вриске добри ученица: оне поустају једна од друге брже, као уплашене кошуте, са свои столица, и викајући: Учитељици је зло, учитељици је зло, узмету се тамо амо по школи! Сад се сви покупе око ње. Мало је

и велико само у њу очи упрло и управило било. Она нафришко дође себи; али чим очи отвори и погледа, та и повиче: Он је заиста! Аполон! — па опет на ма клоне и обнезнани се. Аполон збуни се. Шта би то било, помисли он у себи; приступи мало ближе, сагне се и промстри — ах! после дугог ћутања рекне, та ово је моја Хриселида, ово је моја драга и незаборављена супруга! Тарсија, мила кћери моја, ево ти твоје премиле мајке, ево ти круне срца твога! Оди и загрли своју мајку, драго сунце моје! Хриселида међу тим опет мало дође себи: они је дигну полако горе, и посаде на столицу: а кад се сасвим разбере, онда једњом другом полете у наручја, и ту се до ситости изгрле и изљубе. После свега овога њиовог веселога састанка и радости, стане им Хриселида приповедати, како је њу некакав лекар из мора извадио. Он дође са своим рибарима, настави она реч, на море да аласи, а кад спази сандук, у коме сам ја била, а он га онда извуче напоље. Како га отвори, таки позна, да нисам мртва, те ома пошаље кући по којекаке лековите траве и крепеће балсаме, и стане око мене дотле радити, док ме год није сасвим предиго. После ме одведе својој кући, и ту сам шњеговом женом и децом дуго вре-

мена провела: могу рећи, да ми је врло добро било код њега. Што је год нашо новаца код мене, то ми је све предао у руке: једне крајцаре није тео да прими; него сам ја после које његовој фамилии, које сиротама полак поиспоклањала. Међу тим умре овде нека госпођа, која је женску младеж учила читати и писати, и друге различне женске послове радити, те онда ја препоручим се, и мене приме за учитељицу ове деце, ди си ме застао. Тако она сврши свој разговор и разиђу се.

У Ефесу проведу они неколико дана, па се онда отисну даље, куда су намерава-ли ићи. Нафришко стигну у Христопољ. Овде застану Алтристата краља жива, али је јако био већ остарио и ослабио, које од бриге за њима, које опет што је био стар. Ту они после неког времена учине и наредбу између себи, ди ће и на чему ко остати. Аполон дакле остане у Христопољу краљ, на место таста свога, а Атанагора венчају с лепом Тарсијом, и отправе у сирију за краља и државоу правитеља.

ИМЕНА Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТА.

БЕРКАСОВО.

Честъ. Г. Јован Јеврић капел. Јамински. Благ. Г. Димитрије от Миковић пл. с вармеђе Јурасор. Високоуч. Г. Илија Гаврановић учитељ. Пошт. Г. Тимотија Дражић арендатор моровић. Пошт. Г. Сава Станимировић Арендатор и трг. Јамински. Пошт. Г. Константин Калнић лицитер и жит. шндски. Препод. оци: Исаије Стефановић, намесник. Антим Комленац Јеромонах. Вићентије Вукајловић Јеромонах. Самуил Претић ђакон Привиногавски. Благ. Г. Андрија Благојевић Натарош и скупитељ Пренумеранта.

БРОД.

Г. Игњат Ал. Брлић 5 књига.

БУДИМ.

Преч. Г. Јован Витковић протопресвитер и Парох Будимски. Благ. Јован Берић код Депутације школ. актуар. Благ. Г. Андрија Ајзингер лекар, рим. Благ. Г. Давид Давидовић адвокат. Бисокоуч. Г. Спиридон Анастасијевић краљ. табле јурат. Пошт. Г. Јован Кнежевић, предград. табана супштитуирани Биров. Пошт. Г. Јосиф Кирић ђурч. рур. цехмајстор. Госпођа Сара

Антоновић. Госпођа Катарина Краић. Пошт. Г. Борђије Стојановић трг. Благонадеж. Андрија Продановић појезије слуш. Г. Александр Весковић љуб. књижевства. Високоуч. Г. Димитрије Поповић учитељ. и скупитељ Пренумеранта.

ВИНКОВЦИ.

Благород. Г. Петар Милутиновић, лекар, и ц. к. заклети толмач Маџарскога и Влашкег језика код Бродске регемента. Пошт. Г. Јован Меденац, маџар. и немачки аљина кројач.

ВУКОВАР.

Преч. Г. Јевтимије Ивановић протопресвитер Вуковарски, А. Е. М. Апел. и пл. с. Вармеђе Асесор. Честъ. Г. Петар Космановић Парох Вуковарски, и Честъ. А. Е. М. Конс. и племените С. Бармеђе Асесор. Препощтовани отац Кајо Хацић Францишкан и св. Богословије учитељ. Преподобни отац Јосиф Поповић намесник намастира Бођана. Честъ. Г. Стефан Погрмић Парох Оролићки. Честъ. Г. Василије Новаковић Парох Опатовачки. Честъ. Г. Борђије Вукајловић Парох Лазански. Честъ. Г. Павле Спаић Админ. Пар. Вуковарске. Честъ. Г. Петар Ковачевић ђакон и уч. Вуковарски. Благ. Г. Михайл Кнежевић ц. к. Обрлајтант. и мест. Верб. Комендант. Благ. Г. Стефан Обрадовић од Економије Лајтант. Благ. Г. Јован Пасковић Фишкал, и Благ. Г. Борђије Конмић вицефишкал спаилука Вуковарског. Благ. Г. Алојсија от Маршов пл. с. Вармеђе акт. вице натарош. Благ. Г. Павле Петровић пл. с. Вармеђе вице фишкал. Благ. Г. Г. Марко Игњатовић. Сава Александровић. Алекс. Гавриловић.

Нако Бира. Павле Јовановић Адвокат. Благ. Г. Та-
насија Лазаревић Префект урбариума Варош. осека.
Благ. Г. Илија Обрнежевић Земљемјер. Благ. Г. Ва-
зилије Михиловић Земљемјер. Благ. Г. Наца от Зам-
фир пл. с. вармеђе Expeditor et causarum Custos. Благ.
Г. Теодор от Стоичевић пл. С. Вармеђе Канцелиста.
Благород. Г. Франц от Швагел фошпон. Комесар. Благ.
Г. Матија от Карацај. Благ. Г. Соломон Шпицер, мест.
лекар. Благ. Г. Борђије Лукић постмајстор опато-
вачки. Благ. Г. Павле Космановић местни Натарош.
Пошт. Г. Г. Теодор Врушевић трг. из бабине греде.
Василије Костић трг. из Черевиха. Андрија Бира трг.
Јован Плавшић трг. за сина Милана. Јустин Михаиловић
трг. за сина Ристу. Гавро Степанчевић трг. Василије
Марковић трг. Борђије Бира трг. Петар Вукашино-
вић трг. за сина Александра. Петар Николић трг. за
своју нећаку Милицу. Борђеуе Борђујевић трг. 4 Књи-
ге. Максим Стаић трг. Павле Михаиловић трг. Јован
Кроновић трг. Теодор Митровић трг. Стефан Бира
трг. Гавро Романовић трг. Борђије Видовић трг.
Пошт. Г. Г. Никифор Јовановић Абац. Теодор Павло-
вић. Франц Бухпунтер Арендатор. Јован Лазаревић.
Теодор Томић Казанџија. Тимотија Милашиновић та-
бак. Живко Арбноски табак. Никола Голубовић *Hand-*
ler und Aрендator. Симо Бранковић ћурч. Јован Митро-
вић чизмар. Јован Брусин чизмар. Петар Петровић
Абац. Борђије Брусин чизмар. Теодор Дуждовић стак-
лар. Андрија Димитријевић стаклар. Марко Драгомир
ћурч. Боко Мединац ћурч. Кузман Гргуров сапунџија.
Тривун Обрадовић лицитер. Павле Стојановић сапун-
џија. Стефан Баић опанчар. Петар Врачарић опанчар.
Петар Бошковић абац. Лазар Мић опанчар. Таназија

Пауновић Казанџ. Симо Мединац ђебеџија. Јован Плавшић опанчар. Михаил Пауновић Казанџ. и ново-заведене бакарне ковнице у оровици славонској вр'овни управитељ. Јован Херцог грађ. и казан. осечки и господар речене ковнице. Јован Степанчевић опанџар. Александар Милашиновић пинтер. Андрија Поповић Лицитер из Даља. Теодор Перкаћански опанчар. Петар Марковић Шнајдер. Петар Шобић опанчар. Прокко Вуић ђурч. Глишо Ликић Барбир. Симо Царевић опанчар. Јован Станић ђурч. Теодор Јовановић шпекулант. Јован Бабић за сина Петра. Гаврило Божић. Митар Дагмаловић молер. Јован Панић ђурч. Стефан Ковачевић опанчар. Васо Настић опанџар. Васо Петковић шнајдер. Лазар Аћимовић сапунџија. Михаил Стипановић ђеб. Ђорђије Ликић изуч. трг. калџа. Јован Миросављевић ђурч. Тошо Рокосовић ђебеџија. Ђорђије Дамљановић казанџ. Павле Панић ђурч. Михаил Божић ђурч. Гавро Адамовић казанџ. Петар Јанковић лицитер. Јован Пеџкосић кулумџински калџранџ. Бераковић барбир. калџ. Филип Стефановић рибар и шпекулант. Госпођа Антонна Еренсберг, рођена Сервиџки от турске кањиже. Госпођа Јелена Игњатовић. Госпођа Ана Лукић. Госпођа Мариа Кириловић, рођ. Пауновић удова. Госпођа Ана Стојшић, рођ. Радо-сављевић. Госпођа Мариа Панаотовић, рођ. Кудић. Госпођа Јека Раиновић за сина Михаила. Госпођа Софија от Грбатинић Драјсигериџа. Благонадеж. Госпођице: Ана Лазаревић ђуб. Књижества. Ана Петровић. Софиа от Младеновић. Милица от Рогулић. Марија Пеџкосић ђуб. Књиж. Мариа Јовановић. Петар Бошковић ретор. Ђорђије Адамовић ученик 2 грам. кл. Петар и Методије от Младеновић ученици. Јован Ми-

ханловић ученик. Петар Суљошац ученик. Радивој
Чикарић уч. Г. Петар Шукић учитељ негославачки,
Високоуч. Г. Адам Драгосављевић учитељ Вуковарски
10 Књига.

НОВА ГРАДИШКА.

Честъ. Г. Павле Станчић Парох и чест. конс. па-
крачког Член. Честъ. Г. Јаков Витановић ђакон, Благ.
Г. Павле Петровић ц. к. Обрлајтнант. Благ. Г. Стефа
Милошевић ц. к. *Responningsführer*. Пошт. Г. Г. Стефан
Јосиповић трг. Атанасија Димовић трг. Андрија Лац-
ковић трг. Стефан Митровић ковач. Деметер Јанко-
вић кројач. Деметер Вукодраговић ђурч. Госпођа Ан-
гелина Мандровић. Госпођа Ана Арлошић. Госпођица
Циза Јурковић. Госпођица Фаника Дунковић, љуб.
Књижества. Пошт. Г. Јован Шалош трг. и скупитељ
Пренумеранта

(скупитељ Г. Никола Николић).

Честъ. Г. Г. Василије Доић Парох Гређански. Давид
Баић Пар. Чаглићки. Ђорђије Протић Пар. Чечавачки.
Гаврил Десанчић капелан. Благ. Г. Јосиф Плавшић
ц. к. *Verwaltungs- Vizeutenant*. Благ. Г. Гаспар Рељковић
ц. к. пенс. Капетан у Свињару. Г. Радослав Ратковић
саврш. клирик и учитељ. Г. Ђорђије Рацић ђурч. Г. Јо-
ван Вукелић ђурч. калфа. Г. Јован Баић ђурчија. Честъ.
Г. Симеон Пуховић Парох. Пошт. Г. Г. Антоније Ан-
тоновић трг. Максим Вуковић трг. из Окучана. Пошт
Г. Јаков Витановић. Пошт. Г. Никола Николић трговац.

ЗАДАР.

Пречест. Г. Спиридон Алексијевић Синђел Еписк.
и Парох задарски. Преподоб. отац Атанасије Баљак

Јеромонах. Г. Матија Бурић презид. црквен. Фабри-
 церије. Г. Христофор Медовић трг. Г. Божо Петра-
 новић трг. Г. Радивоје Обрадовић трг. Г. Петар Мар-
 четић мрг. Г. Стефан Бурковић фабрикант розолија.
 Г. Гаврил Глишић трг. Г. Јован Грубор трг. Г. Давид
 Илић трг. Г. Спиридон Цирковић Спицијер. Г. Борђу-
 је Тешић трг. Г. Стефан Штербац трг. Г. Симеон Кан-
 тар трг. Г. Богдан Вуковић трг. Г. Јован Мичић трг.
 Г. Димитрије син пок. Борђије Боравића трг. Г. Јо-
 ван Јовичић Кројач. Г. Стефан Христивојевић трговац.

ЈАСЕНОВАЦ.

Честъ. Г. Борђије Стојнић Намесник и Парох Ја-
 сеновачки и чест. конс. Карлштатског член. Честъ.
 Г. Никола Драгишић Капелан и учитељ. Пошт. Г. Г.
 Јован Дедовић трг. Никола Дедовић трг. Јован Угре-
 нић трг. и тугор. Анастас Петровић трг. из Брода.
 Борђије Димовић трг. Марко Кранчец трг. рим. Ката-
 рин Давила трг. рим. Никола Верга *Waldberittener*.
 Никола Алексић трг. Стефан Станковић трг. Павле
 Груничић трг. Јован Галијаш ц. к. *Feldwebel*. Кузман
 Павковић ц. к. *Verwaltungsfeldwebel*. Емерик Терлаба
Gemeindevorsteher из Крапља. Вартоломеј Ерготић *Veritz-
 tener*. Јанко Котур Кројач. Јован Сопић молер. Тео-
 дор Каић трг. Калфа. Јевтимије Руџаић *Seberreiter*.
 Васо Рошијан Кирург. Михаил Кутлија молер, и ску-
 питељ Пренумеранта.

КРАГУЈЕВАЦ.

Високородни. Г. Стефан Стефановић Књ. Савјет-
 ник, и султан. Нишана Ифтихара Кавлер. Високород-
 ни. Г. Павле Станишић Књ. Савјетник, директор Ка-

значејства народног и султан. Нишана Иѣтихара Кавалер, за сина Току. Високород. Г. Стефан Радичевић књаж савјетник за сина Милана. Благ. Г. Стефан Марковић, књ. Канцелар. приврем. директор, за кћер Ленку. Благ. Г. Коста Пљакић регистратор књ. савјета. Благ. Г. Г. Александр Ја. Ненадовић експедитор. Јован Станковић канцелиста. Ђорђије Петровић канцел. Александр М. Ненадовић канцел. Миленко Јовановић, и Јован Протић, писари. Мојсило Гавриловић секретар војне канцел. Вуле Трифоновић секретар казначејства народног. Мојсило Јанковић секретар исправнич. у окруж. Крагујевачком. Високоуч. Г. Г. Атанасије Теодоровић најстар. Професор гимназ. Исидор Стојановић. Глигорије Новаковић. Петар Николић професори гимназ. Благ. Г. Антон. Славуј Гвардејски лекар. Благ. Г. Павле Илић придвор. Апотекар. Благ. Г. Јозеф Шлезингер капелмајст. књ. гарде. Пошт. Г. Јован Стојковић трг. Благ. Г. Ђорђије Чанић регистратор књ. савјета, и скупитељ Пренумеранта.

МИТРОВИЦА.

Пошт. Г. Г. Максим Радосављевић трг. Никола Адамовић трг. Димитрије Поповић трг. Браћа Поповић трг. Браћа Костић трг. Игњатије Адамовић трг. Константин Бая трг. Јован Поповић трг. Стефан Петровић трг. Јевтимије Петровић трг. Пошт. Г. Александр Крстоношић лицитер. Светозар Бошковић граматиста. Ђорђије Атанасијевић. Никола Лазаревић. Ђорђије Јанковић уч. срб. школ. Г. Мојсеј Моловић учитељ и скупитељ Пренумеранта.

МУАЧ.

Преч. Г. Јован Живковић Протопресвитер. Пошт. Г. Борђије Крестић трг. Пошт. Г. Борђије Димитријевић трг.

ПЕШТА.

Високоуч. Г. Јован Берић Доктор Филоз. и код Депутације школ. Актуар Високоуч. Г. Павле Недокљански школ. фонд. кас. Перцептор. Високоуч. Г. Теодор Павловић Адвокат, и учредник срб. народ. листа. Високоуч. Г. Борђије Куљанцић 2 год. прав. слуш. Пошт. Г. Г. Јован Трифоновић ком. пештанског избрани Член. Севастијан от Радоци. Прокопије Чупор. Арон Добровојевић. Димитрије Тинковић, за кћер Јелисавету. Јован Петровић. Симеон Шићар. Василије Радишић. Димитрије Вељков. Јован Етвеш, трговци. Високоуч. Г. Субота Младеновић учитељ, и скупитељ Пренумеранта.

СЕГЕДИН.

Пречестъ. Г. Павле Стаматовић Парох Сегед. и чест. Конс. бач. член. Благ. Г. Г. Стефан Петровић велики Натарош. Василије Радослав изел. сир. отац. Василије Веселиновић правобранитељ и хон. Натарош. Михаил Лефтер правобранитељ. Јован Радишић процеса Архивар. Михаил Савић патвариста. Петар от Дожић. Пошт. Г. Димитрије Нешковић избр. грађ. и ком. член. Пошт. Г. Г. Јован Савић трг. Симеон Хариш трг. за сина Јована. Јован Чавргов трг. и други Тотор. Госпођа Персида Лаушевић пол. комес. Госпођице Емилиа Крестић љуб. књиж. Мариа Ракић љуб. књиж. Г. Јован Сремац 2. грам. кл. ученик. Михаил

Жеравица ученик. Мариа Илић ученица. Г. Димитрије Поповић учитељ. и скупитељ Пренумеранта, 2 Књиге.

СИСЕК.

Благ. Г. Стефан от Милетић ц. к. Обрлајтнант, и штационс-Комендант у Сиску. Благ. Г. Рафаил Котур Пост-Експедитор у Беднику. Пошт. Г. Г. Васо Вуковић трг. из Петриње. Симо Чакоје трг. из Петриње. Илија Лађевић трг. из Петриње. Госпођа Катарина Петровић из Петриње. Симеон Маливук трг. Василије Кавић, за сина Симеона. Антоније Беркић трг. за сина Сидона. Константин Морфи трг. из Земуна. Борђије Кривовац трг. из Панчева. Г. Франц Баумгартен књиговођа код Г. М. Чаића. Г. Александр Комарец књиговођ. код Г. Ф. Керна. Г. Евген Вуковић књиговођ. код Г. Н. Деметра. Г. Франц Ловрић књиговођ. код Г. А. Беркића. Г. Матија Беркић настојник код Г. М. Чаића. Г. Александр Сабо настојник код Г. М. Стипића. Г. Јосиф Комарец Магазионер код Г. М. Чаића. Г. Томо Теодоровић дућански Калѣ. код Г. Котура. Г. Петар Драгин дућански калѣа код Г. Котура. Г. Васил Павле Котур трговац и скутељ Пренумеранта.

СОТИН.

Благ. Г. Борђије Борђијевић Натарош.

ТРИЈЕСТ.

Пречестъ. Г. Борђије Николајевић Протопресвитер Дубровнички. Преподобни Отац Јанићије Поповић, и честъ. Г. Никола Вуиновић Администратори Тријест. Благ. и Високоуч. Г. Димитрије Фрушић Доктор Медиц. Високоуч. Г. Г. Димитрије Владисављевић,

и Симеон Димитријевић, учитељи. Благ. Г. Јован Ра-
јовић великокупац. Благ. Г. Марко Квекић великоку-
пац 2 Књиге. Пошт. Г. Андрија Стојковић писмохра-
нитељ национал. 3 Књиге. Благ. Г. Г. Јевтимије и
Стефан Вучетић. 2 Књиге. Благонадеж. Госпођице
Софија, Катарина и Јелисавета Вучетић. 3 Књиге.
Благонадеж. Госпођица Ангелина Бота. 2 Књиге.

У Ш Т И Ц А.

Честъ. Г. Стефан Вујаклија Администратор, за
кћер Катарину. Г. Иво Секулић трг. и Арендатор.
Г. Јован Лапчевић тугор. Г. Лука Њаић шпекулант.

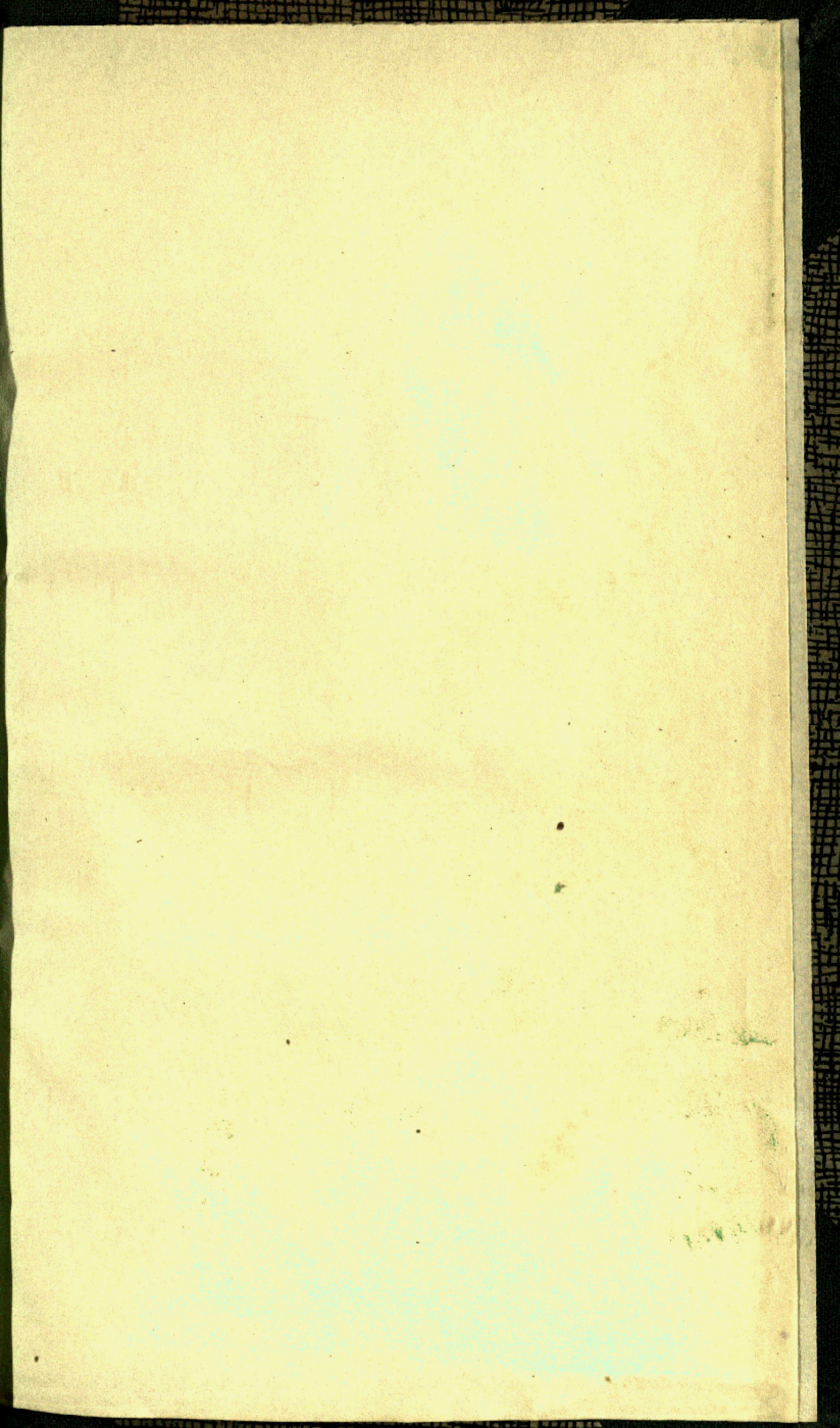
Ш И Б Е Н И К.

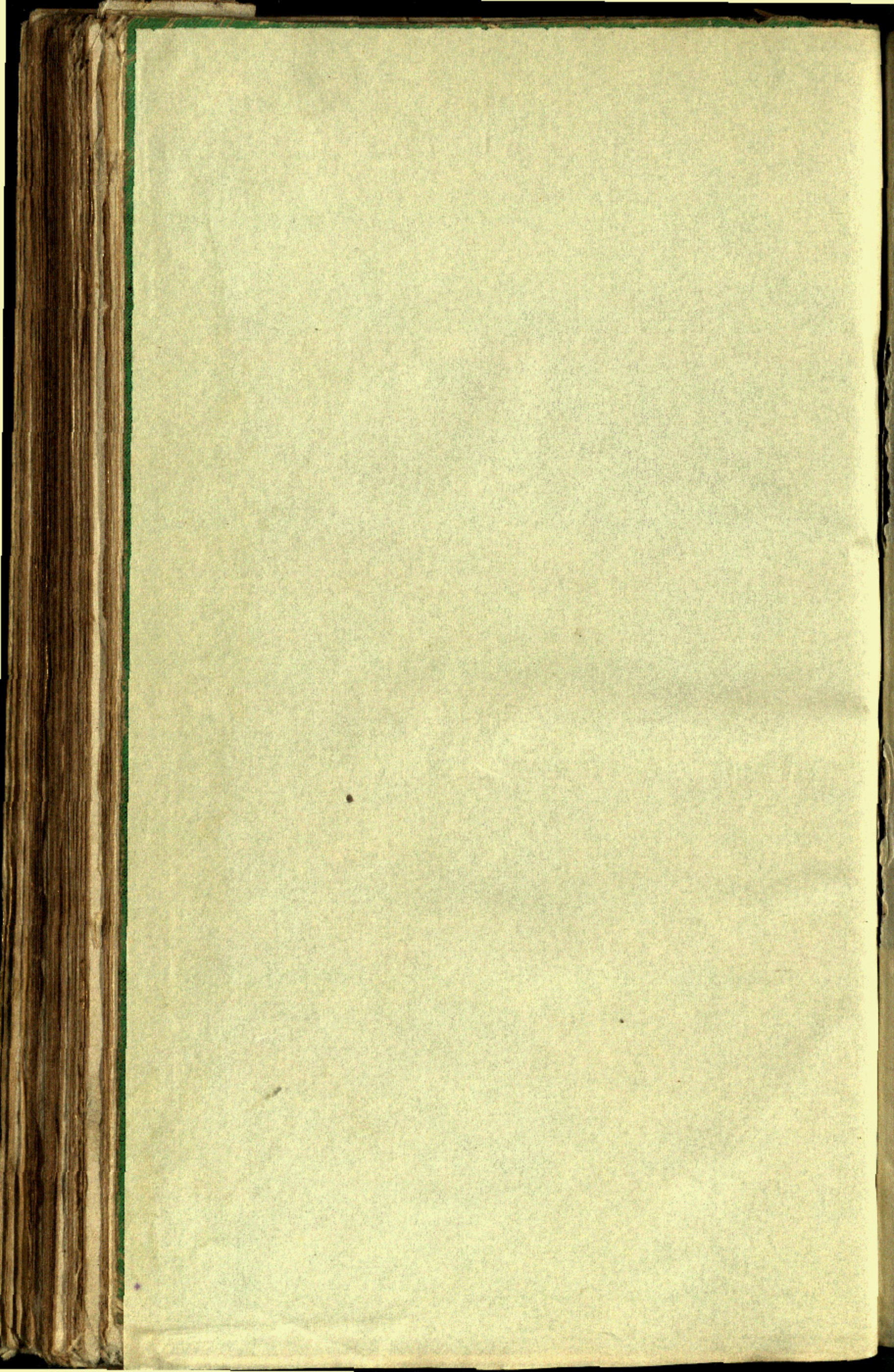
Пречестъ. Г. Симеон Теркуља Архимандрит на-
мастира Крупе, Генерал-Викар упразъене Епархије
Далматинске, и честъ. конс. Карштатског член. Благ.
Г. Теодор Петрановић обои права Доктор и Секретар
код Епископског Ординариата Преподоб. Отац Атана-
сије Чурлић Јеромонах и Професор. Благ. Г. Дамјан
Доброта Професор. Госпођа Ана Симић рођена Пе-
трановић љубителница књижевства.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P₁₉ Cp II 362.1